

Газета Тернопільської районної ради

Подільське СЛОВО

№44 (5303) П'ятниця, 2 листопада 2018 року

16 сторінок

Набори
LEGO PlayBox — 4
для перших
класів

Професійні свята

Щорічно у першу неділю листопада в Україні відзначають День працівника соціальної сфери — свято людей, діяльність яких сповнена гуманізму, милосердя і тепла. Його святкування — справедлива пошана суспільства за виснажливу, не завжди помітну, але таку потрібну справу — вирішення соціальних проблем населення.

Чим не можна
лікувати грип
та застуду 5

Свято людей із великим серцем

Соціальний працівник сьогодні — це своєрідна «швидка соціальна допомога», адже тут працюють люди, небайдужі до чужих проблем, які завжди відкриті для спілкування з тими, хто потребує допомоги. Їхня щоденна копітка праця — скромна, але сповнена душевного тепла і зігріта співчуттям та любов'ю до ближнього.

Щорічне святкування дати було встановлено відповідним Указом Глави держави від 13 квітня 1999 року № 374/99. Це професійне свято було створене, аби виявити повагу до людей, завдяки яким виконуються соціальні програми в країні. Скільки турбот на їхніх плечах! Адже працівники соціальної сфери забезпечують контроль трудової зайнятості населення, організацію своєчасної виплати заробітних плат та регулюють трудові відносини між працівником і роботодавцем. Вони допомагають малозахисним верствам населення (інвалідам, дітям-сиротам, багатодітним матерям, батькам-одиначкам), організують і контролюють індивідуальні програми, спрямовані на профілактику негативних проявів у суспільстві (алкоголізму, наркоманії, токсикоманії, проституції тощо). Словом, соціальний працівник у сучасному світі забезпечує страхові виплати, соціальні послуги, допомагаючи при цьому подолати тимчасові труднощі й не втратити віри і впевненості у завтрашньому дні.

Загалом нині в соціальній сфері України трудиться понад 150 тисяч чоловік. Це — співробітники Пенсійного фонду, Міністерства праці та соціальної політики, Служби зайнятості, Фонду соціального страхування, а також фахівці інших установ і організацій, що належать до цього напрямку діяльності.

З дня у день соціальному працівнику доводиться стикатися з різними сферами життя суспільства: фізичним і психічним здоров'ям, особистими і груповими конфліктами, плануванням сім'ї, з проблемами працевлаштування, професійної і соціальної адаптації різних категорій населення, профілактикою асоціальної поведінки, здійсненням правосуддя і багатьма іншими. В умовах соціальної динамічності стає гострою проблема правового захисту кожного громадянина, обґрунтування правової доцільності його побутової поведінки, професійної, політичної й інших видів діяльності. **Відтак, впевнено можна сказати про те, що соціальна робота — це мистецтво налагоджувати зв'язки між людьми.** У цій галузі можуть працювати лише ті люди, які виявляють милосердя, добро не тільки через службовий обов'язок, але й за велінням совісті і покликом душі.

Їхня наполеглива, самовіддана праця є запорукою того, що багато українців, котрі потребують уваги і підтримки з боку держави, не покинуті і не забуті, почуватися захищеними у цей непростий для нас час. Бо ж хто, як не соціальні працівники першими приймають на себе людські проблеми, біль та життєві негаразди. Вони ті, хто не відвертається, а прагне допомогти і підтримати кожного. І слова Івана Франка «Життя людини до тих пір має цінність, поки людина може допомагати іншим» ніби адресовані саме їм — людям, які дарують іншим надію на краще, сповнюючи своє і життя ближніх особливим змістом.

Сторінками
історії.
100 років ЗУНР 6

Ювілей:
50 років
школі у
Скоморохах
та хору «Конар
Лемківщини» 8-9

З професійним святом, шановні працівники соціальної сфери!

Бути в потрібну хвилину поруч, підтримати і вселити віру в завтрашній день — не просто професійне гасло, а ваш життєвий принцип, який найбільше виявився у непростий для нашої країни час випробувань і боротьби з російською військовою агресією та окупацією.

Сьогодні на вас покладається особлива відповідальність — забезпечити соціальний захист тим, хто змушений був залишити свої домівки, надати необхідну підтримку захисникам, які боронять рідну землю, опікуватися сім'ями героїв, які віддали своє життя під час Революції Гідності.

Переконані, що притаманні вам моральні якості та високий професійний рівень і надалі слугуватимуть ін-

тересам української громади та стануть запорукою здійснення реформ у нашій країні, гарантією її руху до європейських стандартів.

Нехай же ваше самовіддане служіння обраній справі, почуття обов'язку, професійність, милосердя та душевна щедрість приносять вам заслужену людську шану і повагу, а усе добро повертається до вас сторицею!

Миру вам усім, міцного здоров'я, життєвої енергії та нових здобутків в ім'я України!

Олександр ПОХИЛИЙ,
голова Тернопільської райдержадміністрації.
Андрій ГАЛАЙКО,
голова Тернопільської районної ради.

Якість, яка не підведе

46027 м. Тернопіль,
вул. С. Будного, 4а
тел/факс: +38 (0352) 25 44 35,
25 37 59
www.lanclaas.com.ua
e-mail: office@lanclaas.com.ua

ОК ЖБК «Головацького-1» Дозвіл №ТП-114170962418 від 6 квітня 2017 р.

- задача I пускового комплексу II квартал 2019 р.
- задача II пускового комплексу II квартал 2020 р.

Багатоквартирний житловий будинок із вбудовано-прибудованими приміщеннями громадського призначення та гаражами манежно-боксового типу по вул. Головацького, р-н 9 училища, мкр «Північний»

від 11500 грн/м²
творчі майстерні 110 м² - від 7000 грн/м²

Гаражі. Підземні паркінги.
Великий дитячий майданчик

1-кімн. - 44; 45,33 м² || 2-кімн. - 62,61; 66; 68,49 м²
3-кімн. - 82,57 м² || 2-кімн. дворівнева - 88 м²
4-кімн. дворівнева - 120 м²

тел.: 067 350-47-74, 096 749-82-78

Не все так
погано в
Україні! 14

Офіційне | Сесія

На основі ТРТМО створено два комунальні некомерційні підприємства районної ради

26 та 30 жовтня відбулися пленарні засідання сесії Тернопільської районної ради, які провів голова Андрій Галайко.

На сесії були присутні голова РДА Олександр Похилий, депутат Тернопільської міської ради Петро Андрійчук, Галько та селищні голови, представники ЗМІ.

На розгляд депутатів винесено 18 питань. Андрій Галайко відрекомендував нового військового комісара Тернопільського об'єднаного міського військового комісаріату — підполковника Сергія Михайловича Данилюка.

Про хід виконання програми соціально-економічної та культурного розвитку району за 9 місяців 2018 року розповів начальник відділу економічного та агропромислового розвитку і торгівлі РДА Володимир Заверуха.

Бюджетні питання (виконання районного бюджету за 9 місяців поточного року; затвердження договору про міжбюджетний трансферт на 2019 рік

між районною та міською радами; міжбюджетні трансферти між районним та сільськими бюджетами; внесення змін до районного бюджету на 2018 рік; міжбюджетний трансферт між районним та обласним бюджетом) висвітлила начальниця фінансового управління РДА Ольга Казимирівна. Зокрема, згідно з договором між районною та міською радами, у районному бюджеті на 2019 рік буде передбачено 2 мільйони 928 тисяч гривень на отримання освітніх послуг для дітей, які зареєстровані у дошкільних навчальних закладах міста Тернопіль.

Чотири питання реорганізації Тернопільського району територіального медичного об'єднання. На його основі буде створено два некомерційні підприємства Тернопільської районної ради — «Тернопільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» та «Тернопільська центральна районна лікарня». Депутати затвердили розподільчий баланс КЗ Тернопільської районної ради «Тернопільськерайоннетериторіальне медичне об'єднання» та ліквідаційний баланс Тернопільської районної лікарні. В. о. директора Тернопільського районного центру первинної медико-санітарної допомоги призначено Галину Василівну Соколовську. В. о. директора (головного лікаря) Тернопільської центральної районної лікарні — Івана Михайловича Трача.

На сесії внесено зміни до районної програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на 2017-2019 роки; програми сприяння поліції у підвищенні рівня безпеки громадян на території Тернопільського району та програми фінансової

підтримки КП «Джерело» сільської ради підтримки КП «Джерело» сільської ради на 2018 рік.

Депутати затвердили технічну документацію з нормативною грошовою оцінкою земельних ділянок (Великі Бірки, Козівка, Великі Гаї, Товстолуг, Довжанка, Скорморохи, Великий Глибочок (2 ділянки), Буцнів (2 ділянки).

На сесії піднято проект про відмову у погодженні надання спеціального дозволу на користування надрами ТзОВ «Надрабудсервіс» з метою видобування пісків та суглинків на території Чистилівської сільської ради.

Депутати затвердили розпорядження голови районної ради.

На сесії прийнято рішення про делегування повноважень службі у справах дітей для придбання житла за рахунок коштів субвенції з державного бюджету для дитини-сироти, яка перебуває на квартирному обліку Петриківської сільської ради.

Депутати підтримали звернення до Президента України щодо недопущення підвищення тарифів на газ.

Галина ЮРКА – ТРР «Джерело».

Фото автора.

Офіційне | Призначення

Комісар Тернопільського об'єднаного міського військового комісаріату підполковник Сергій Михайлович Данилюк

Сергій Михайлович Данилюк народився 30 жовтня 1986 року в місті Червоноград Львівської області в сім'ї військовослужбовця, українець.

Закінчив загальноосвітню школу №1 в місті Охтирка Сумської області.

З 10 липня 2002 р. по червень 2006 року — курсант Військового інституту ракетних військ і артилерії Сумського державного університету.

24 червня 2006 р. призначений командиром взводу військової частини А 1769 у місті Тернополі, а з 26 червня 2009 р. — командиром батареї цієї частини.

21 лютого 2011 р. Сергію Данилюку присвоєно військове звання капітан — достроково.

З 2 жовтня 2012 р. — заступник військового комісара Збарзько-Лановецького об'єднаного районного військового комісаріату. Згодом Тернопільського обласного військового комісаріату, заступника начальника оперативного відділу територіальної оборони Тернопільського обласного військового комісаріату, військового комісара Зборівсько-Козівського об'єднаного районного військового комісаріату, військового комісара Зборівського районного військового комісаріату.

З 23 жовтня 2018 р. — військовий комісар Тернопільського об'єднаного міського військового комісаріату Тернопільської області.

В. о. директора (головного лікаря) комунального некомерційного підприємства «Тернопільська центральна районна лікарня» Тернопільської районної ради Іван Михайлович Трач

Іван Михайлович Трач народився у 1962 році у селі Потурти Бережанського району. Закінчив Львівський державний медичний інститут за спеціальністю «Стоматологія», згодом — інтернатуру на базі Тернопільської обласної стоматологічної поліклініки.

З 1986 р. — лікар-стоматолог Тернопільської центральної районної лікарні, потім — завідувач стоматологічного відділення цього закладу. З 2017 року — на посаді в. о. головного лікаря територіального медичного об'єднання.

19 років був лікарем призовної комісії обласного військового комісаріату.

Працював лікарем, волонтером у пересувному госпіталі на сході України під час проведення АТО у 2014–2015 рр. Брав участь у Революції Гідності.

Лікар вищої кваліфікаційної категорії. Нагороджений грамотами обласної державної адміністрації, районної ради, районної державної адміністрації, член Всеукраїнського товариства стоматологів.

В. о. директора комунального некомерційного підприємства «Тернопільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» Галина Василівна Соколовська

Галина Василівна Соколовська народилася у 1979 році. Закінчила Тернопільську державну медичну академію за спеціальністю «Лікувальна справа», згодом (2002-2003 роки) — інтернатуру з педіатрії на базі Тернопільської обласної дитячої клінічної лікарні. Обіймала посади дільничного педіатра Підгаєцької центральної районної лікарні, сімейного лікаря Мишковицької дільничної лікарні. З 2008 року в зв'язку з реорганізацією Мишковицької дільничної лікарні у геронтологічне відділення ЦРЛ перекладена на посаду лікаря загальної практики — сімейної медицини Мишковицького відділення ТРТМО.

Успішно закінчила курси спеціалізації із загальної практики — сімейної медицини на базі Тернопільської державної медичної академії.

У 2011 р. закінчила магістратуру ТНЕУ за спеціальністю «Адміністративний менеджмент».

У листопаді 2013 року отримала першу кваліфікаційну категорію зі спеціальності «Лікар загальної практики — сімейної медицини», а в жовтні 2018 р. — вищу кваліфікаційну категорію.

3 січня 2018-го — завідувача амбулаторією загальної практики — сімейної медицини у селі Мишківці.

У вересні-жовтні 2018 р. пройшла курси спеціалізації з організації та управління охороною здоров'я на факультеті післядипломної освіти Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського.

Офіційне

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

ЗВІТ УРЯДУ УКРАЇНИ
за підсумками 9 місяців 2018 рокуВВП
+3,8%

(II кв. 2018/II кв. 2017)

Будівництво
+5,7%

(8 міс. 2018/2017)

Експорт товарів
+12,4%

(8 міс. 2018/2017)

Уряд відзвітував за 9 місяців роботи в 2018 році

Кабінет Міністрів забезпечив стабільний розвиток економіки, що дало змогу продовжити масштабні реформи і підвищувати якість життя громадян.

24 жовтня на засіданні Кабміну Прем'єр-міністр Володимир Гройсман відзвітував про роботу уряду за 9 місяців. Офіційна статистика доводить — національна економіка увійшла у фазу стабільного розвитку. За результатами II кварталу цього року ВВП зріс на 3,8%, порівняно з аналогічним періодом минулого року. За 9 місяців, поточною до державного бюджету надійшло майже 675 млрд гривень, або «плюс» 89 млрд грн до показників січня-вересня 2017 року. Завдяки чому це стало можливим і як зростання економіки трансформується в реальне підвищення стандартів життя українців?

Середньоденні надходження від митниці зросли до 1,76 млрд гривень

Уряд розпочав масштабні перетворення на митниці. З одного боку, максимально спрощено оформлення вантажів для сумлінних підприємців. Ще до ухвалення і набуття чинності відповідного закону ДФС запровадила механізм спрощення і прискорення проведення митних процедур, т.з. «єдине вікно». На сьогодні частка вантажів, що підлягає державному контролю й оформлюється за принципом «єдиного вікна», становить 89% від загальної кількості митних оформлень.

З другого боку, ДФС виявила і розпочала перекривати схеми незаконного ввезення товарів у країну, через що бюджет втрачав мільярди гривень. Контроль на митниці буде посилено завдяки новітньому обладнанню, яке мінімізує корупційні ризики. Цього року стаціонарними скануючими системами для огляду вантажних транспортних засобів та контейнерів будувалися понад 7 міжнародних пунктів пропуску. Боротьба з контрабандою вже дає свої результати: в січні-серпні цього року надходження від митниці становили 231,4 млрд грн. У жовтні середньоденні надходження становили 1,76 млрд грн.

103 800 громадян отримали дотації на телят

Вітчизняний аграрний комплекс формує 12% вітчизняного ВВП і забезпечує близько 40% усіх валютних надходжень. Тому підтримка АПК залишається серед головних завдань пріоритетів. Вперше урядовим ініціативам бюджетну підтримку змогли отримати не тільки великі сільськогосподарські підприємства, а й невеликі фермерські і приватні господарства. Зокрема, уряд запровадив програму підтримки утримання корів: громадяни, в чийх господарствах народились телята, отримують на кожного по 2 500 гривень, якщо вигодуєть його до 1 року. Гроші на загальну суму 144,3 млн грн вже отримали 103,8 тис. селян. Дотації на кожну молочну корову також отримують аграрні господарства. Уже зафіксовано перші ефекти цих програм підтримки:

динаміку поголів'я стабілізовано, а середній надій на корову зріс на 2,4%. На розвиток тваринництва наступного року уряд пропонує спрямувати 4 млрд грн.

Видано «теплих» кредитів на 400 млн грн.

Уряд підтримує енергоефективні заходи, які дадуть змогу не тільки економити енергоресурси, а й гроші громадян за комуналку. Цьогоріч на «теплі» кредити надано 400 млн грн. Ще 100 млн грн буде спрямовано додатково. Програма довела свою ефективність. За 4 роки дії її учасниками стали понад 500 тисяч українських родин, які впровадили заходи з енергоефективності вартістю 6,7 млрд грн, та економлять енергоресурси в еквіваленті газу майже 230 млн м³ щорічно. Видатки з державного бюджету — близько 2,3 млрд гривень. Державну програму надання «теплих» кредитів буде продовжено наступного року.

Відремонтовано більше 1 000 км доріг державного значення

Що становить близько 80% від плану робіт на об'єктах, запланованих до кінця року. Наразі тривають роботи на 331 об'єкті, у тому числі на 52 мостах та шляхопроводах. Темпи виконання робіт на 30%. Минулого року на першому періоді минулого року. Це свідчить про системність планування, проведення тендерів і виконання робіт на дорогах державного значення. В 2019 р. на дороги буде скеровано 55,1 млрд грн, що на 7,4 млрд грн більше, ніж цього року.

479 ОТГ отримали 938 тис. га земель

Одним із основних ресурсів для розвитку сільського господарства є земля. В лютому 2018 року уряд розпочав процес передачі землі поза межами населених пунктів у власність громад. На сьогодні 479 ОТГ (або 72%) вже отримали у комунальну власність 938 тис. га земель сільськогосподарського призначення. До кінця року землю отримають усі 665 ОТГ, створені у 2015-2017 роках. Рішення уряду щодо передачі держземель у комунальну власність не лише дає ОТГ додаткові потужні ресурси, а й накладає на них підвищену відповідальність щодо їх раціонального використання.

20 млн українців обрали свого лікаря

Цього року уряд розпочав медичну реформу первинної ланки. Вже 20 мільйонів українців обрали своїх лікарів, яким довіряють, та уклали з ними декларацию на обслуговування. Більше половини медичних закладів уже підписали угоди з Національною службою здоров'я — це 623 медзаклади, з яких 538 — комунальні, 47 — приватні. Всі вони отримують з держави більше фінансування від держави за принципом «гроші йдуть за пацієнтом», ніж раніше за механізмом субвенції. А отже, мають більше можливостей для підвищення зарплати лікарям, придбання необхідного медобладнання, покращення обслуговування громадян. Лікарі таких закладів почали отримувати вдвічі, а в деяких закладах і втричі вищі зарплати. До старту реформи вони мали 4000-6000 грн, нині — 12000-18000 грн. Наступний крок — з липня 2019 року кожен українець зможе пройти безкоштовну діагностику за направленням свого лікаря, а також отримати консультації у вузькопрофільних спеціалістів. На це в проекті бюджету-2019 закладено 2 млрд грн.

16,1 тис. нових місць у дитсадках

Уряд ліквідує чергу у дитячі садочки. Цього року створено понад 16 тис. нових місць. Загалом за 2017-2018 роки їх кількість зросла майже на 36 тис. Минулого року черга на дитсадок зменшилася на 40,2%. Уряд також турбується про дітей з особливими потребами. Цьогоріч створено 539 інклюзивних груп у дитсадках і 402 інклюзивно-ресурсні центри.

Учасники АТО отримали 19 779 земельних ділянок

У період війни найголовнішим пріоритетом для уряду залишається забезпечення обороноздатності держави та безпека громадян. Цьогоріч на сектор безпеки і оборони спрямовано 117,98 млрд грн. Для підвищення обороноздатності нашої армії уряд стабільно збільшує видатки на закупівлю і модернізацію військової техніки. Завдяки цьому в 2018 році Збройні сили отримали 2 057 одиниць нового та модернізованого озброєння і військової техніки. В проекті бюджету-2019 на фінансування відповідної видаткової статті закладено майже 17 млрд грн, що на 612,7 млн грн більше, ніж цього року.

Особливу увагу уряд приділяє соціальному захисту військовослужбовців. Поточного року військові отримали 667 нових квартир, учасники АТО надано 19 779 земельних ділянок. Наступного року мінімальна зарплата військових зросте до 10 тис. грн.

Новини | Коротко про актуальне

Президент України Петро Порошенко заявив, що запровадження Росією 1 листопада економічних санкцій проти 68 громадян та держави заявив під час зустрічі з канцлером Німеччини Ангелою Меркель у Києві.

«У цьому списку — переважно достойні люди. Там є і мій син, представники моєї Адміністрації, народні депутати, члени уряду. Приймаємо перебування в цьому списку як державну нагороду», — заявив Порошенко. На Думку Глави держави, запроваджені санкції свідчать про те, що Москва не збирається виконувати Мінські домовленості та зменшувати напругу у відносинах з Україною.

Німеччина направить в Україну спеціального представника, який допомагатиме втілювати реформи. Про це заявив Президент України під час спільного виступу з Ангелою Меркель перед журналістами за результатами зустрічі. «Ми також обговорили широкі вдячність за правотичну допомогу уряду Федеративної Республіки Німеччини на шляху реформ, які ми спільно і невпинно здійснюємо в Україні», — сказав Порошенко.

Україна тепер перебуває на 71 місці рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business — держава піднялася на п'ять позицій. Про це написав Петро Порошенко на Facebook. «На 41 пункт ліше за останній рік зріс наш показник у номінації «міжнародна торгівля» і на 25 — у частині виконання контрактів. З 2014 найбільшого прогресу ми домоглися в категоріях «оподаткування» з плюсом в 110 пунктів, «міжнародна торгівля» — плюс 70 сходинок, а в «захисті інвесторів» додали 56 пунктів. У легкості «отримання дозволів на будівництво» сьогодні Україна займає 30 місце у світі. Звичайно, на цьому не зупинимось. Знаю, ми заслуговуємо на краще і вміємо краще», — йдеться у повідомленні.

Рівень середньої зарплати в Україні зростає, проте ще не час із цього приводу відкорювати шампанське: в країні нині близько 4,5 мільйона осіб отримують мінімальну заробітну плату. Про це заявив Президент України Петро Порошенко під час зустрічі з керівниками Очілюк Петро Порошенка, що ринку праці в Україні має бути конкурентоспроможним порівняно не зі Середньою Азією, а з Євросоюзом.

Родинам, які з тих чи інших причин не встигли оформити субсидію до опалювального сезону, не варто турбуватися. Держава відшкодує витрати на комунальні послуги. Як повідомляє урядовий портал Terlo.gov.ua, це гарантовано відповідною Постановою Кабміну №848. Зазначається, що кошти відшкодують, навіть якщо родина подасть документи у листопаді чи грудні, і незалежно від виду опалення (централізоване тепlopостачання чи індивідуальне газове або електроопалення). «У разі надходження заяви про призначення субсидії, до прикладу, у грудні, безповоротна допомога уряду буде призначена з початку опалювального сезону», — йдеться в повідомленні.

Процес монетизації субсидій, який відбуватиметься в Україні вперше, розпочнеться вже з наступного року, розповів в інтерв'ю агенції «Укрінформ» Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман.

Він нагадав, що загальний обсяг адресної допомоги, передбаченої проектом Державного бюджету на 2019 рік, становить 55 млрд грн, що на 4 млрд грн більше цьогорічного показника. «Монетизацію субсидій проведемо в кілька етапів. Розпочинаємо 1 січня. Ми вже виплачуємо з економічних коштів 1 млн 300 тис. домогосподарств. В середньому вийшло по 600-700 гривень. Наступний етап — переведення усіх на особові рахунки. Саме туди будемо надсилати доплату держави за оплату житлових-комунальних послуг, а уже звідти кошти мають потрапляти до теплопостачальників та інших надавачів комунальних послуг», — пояснив Володимир Гройсман.

У «Нафтогазі» затвердили тариф на газ для населення після ухвали постанови уряду про підвищення ціни. Так, тисяча кубометрів газу, з урахуванням його доставки та всіх податків, буде коштувати 8548,92 гривні.

Нагадаємо, що згідно з постановою уряду від 19 жовтня ціна на газ для населення з 1 листопада зросте на 23,5% — 8550 гривень за тисячу кубометрів. З 1 травня 2019 року газ подорожає до 9850 гривень за тисячу кубометрів, а з 1 січня 2020 року — 12300 гривень за тисячу кубометрів. Підвищення цін на газ для населення до ринкового рівня є ключовою вимогою Міжнародного валютного фонду для продовження співпраці з Україною.

Кабінет Міністрів України звільнив голову Пенсійного фонду Олексія Зарудного, а на цю посаду призначив Євгена Капінуса, який обіймав посаду держсекретаря Мінфіну з лютого 2017 року по жовтень поточного року. До цього працював заступником міністра фінансів.

Укрпошта покриває збиток від доставки пенсій за нерентабельним тарифом за рахунок отримання доходів від іншої діяльності, а також позик, проте якщо тарифи не підняти, то з 2019 року у компанії не залишиться коштів для виплати зарплат працівникам. Про це заявив голова Укрпошти Ігор Смілянський. Він зазначив, що компанія намагався підвищити тариф на доставку пенсій до 1,78% від суми пенсії для мешканців міст та 2,55% для мешканців сіл. Такий тариф, на думку Смілянського, дасть змогу компанії «вийти в нуль» та вкладати кошти у розвиток. У разі, якщо Мінсоцполітики не підвищить тариф на доставку пенсій, то, за словами голови Укрпошти, компанія потребуватиме близько 1,2 мільярда гривень на покриття збитків. «Ми привозимо в руки пенсію 4,4 мільйона пенсіонерів. З них 800 тисяч — з обмеженими можливостями», — додав Смілянський.

Агробізнес

Агрохолдинг «МРІЯ» завершив збирати картоплю

Урожай картоплі зібрано з загальної площі 634 га. Середня врожайність культури на полях компанії становить 377 ц/га, що є більше від планових показників. Цього сезону «Мрія» вирощувала продовольчі та крохмальні сорти: Романо, Вінета, Опал, Каррера, Сіфра, Евростарч, Сюзанна.

«Ми неодноразово наголошували на тому, що напрямок вирощування картоплі є стратегічним для «Мрії». З цієї причини агрохолдинг цілеспрямовано збільшує площі під цю культуру: з 92 га в 2017 році до 634 га в 2018. Наступного року ми плануємо відвести вже 2038 га, — зауважив операційний директор агрохолдингу «Мрія» Андрій Григорів. — Також для реалізації довготривалої стратегії в напрямку вирощування картоплі у 2017 році ми оновили насіннєвий матеріал на 100%, закупивши насіння еліти у Німеччині і Нідерландах».

Частина врожаю картоплі цього року буде реалізована зовнішнім покупцем, а частину використовують як насіннєвий матеріал.

«Мрія» є одним з провідних виробників і селекціонерів картоплі в Україні. Для зберігання цього овочу агрохолдинг використовує власні сучасні картоплеховні загалом обсягом близько 52 тис. тонн, які обладнані сортувальними лініями та системою контролю вологості й температури. В активах компанії також є крохмальний завод у Тернопільській області потужністю переробки до 600 тонн бульби на добу.

Реформи | Нова українська школа

1200 наборів LEGO PlayBox — для 980 перших класів області

У рамках програми «Нова українська школа» та реалізації спільного меморандуму Міністерства освіти і науки України та компанії LEGO навчальні заклади Тернопільщини отримали великі набори конструкторів LEGO PlayBox, кожен з яких містить по 7000 елементів.

Це — вже друга партія конструкторів, яка надійшла до нової області. Першу («Шість цеглинок») передали на початку липня для всіх шкіл краю. Загалом це було понад 12 тис. наборів, які ми отримали безкоштовно в рамках співпраці з данською компанією.

Тепер же спрямовано понад 1200 наборів LEGO PlayBox. Такі конструктори отримують всі 980 перших класів області, незалежно від того, скільки учнів навчаються у кожному з них.

З 1 вересня, нагадаємо, запровадила програма «Нова українська школа». Згідно з нею, діти навчаються у нових класах та за сучасними стандартами.

«Держава спрямувала щонайменше 10 тис. грн на створення належних умов для навчання та

для того, щоб учень відчував мотивацію йти до школи. Ці гроші використали на те, щоб кожному учневі придбати нову парту, а для класу — дидактичний матеріал і комп'ютерне обладнання, — наголосив заступник голови ОДА Юрій Юрик. — Наша головна мета — реалізувати освітню реформу щонайменше за п'ять наступних років. Тому маленькими кроками рухаємося до її досягнення».

Як прокоментував начальник відділу освіти Тернопільської райдержадміністрації Василь Цаль, 43 набори конструкторів LEGO PlayBox будуть передані цієї п'ятниці в усі навчальні заклади Тернопільського району.

Реформи | Виплати на дітей

У 2019 році збільшать виплати на дитину

У Верховній Раді вирішили переглянути законопроекти, які стосуються виплат на дітей.

У 2018 році за декретну відпустку молоді матері отримували 440 гривень. Так, згідно із законопроектом, декретна виплата має дорівнювати не менше 25% від прожиткового мінімуму (1762 гривні). Уже у 2019 році планують підвищити пріату на 40 гривень, адже спонтеругатиметься приросту прожиткового мінімуму до 1921 гривні.

Якщо жінка відмовляється йти в декретну відпустку і продовжує працювати до пологів, вона має

право претендувати на виплату повної заробітної плати.

Варто зазначити, що зміни очікуються і матерської, доходи яких не дотягують до прожиткового мінімуму. Щомісячно за дитину до 6 років будувати виплати 1 492 грн, за дитину від 6 до 18 років — 1860 грн, за дитину від 18 до 23 років — 1762 грн.

Лілія ПАТНЮК

Юридична консультація

Споживач має знати свої права

Власники магазинів часто порушують права споживача через те, що далеко не кожен споживач знає про свої права.

Чи обов'язково залишити рюкзак або сумку у комірчині супермаркету?

Ні. Особливо, якщо там є цінні речі, документи тощо. Супермаркет не надає вам послуг зберігання (як у камері схову на вокзалі), ви не укладаєте договору найму (як із банківським сейфом), а тому відповідальності за залишені речі працівники магазину не несуть.

Чи можна перебувати в супермаркеті з твариною?

За Правилами, розробленими КМДА, у пункті «д» частини 7 власникам забороняється заводити собак і котів у приміщення магазинів. Зазвичай кожен магазин, який проти того, щоб до них проносили чи привозили тварин, — поводить це.

Але якщо у вас почнуть вимагати штраф за те, що ви пронесли у зал магазину тварину і порушили таким чином санітарні норми — знайте, що законодавством такі штрафи не передбачені. Відповідальність за санітарний стан торгового залу несе магазин. І якщо вас не попередили табличкою, або охоронець на вході не сказав, що з тваринами до магазину не можна — то це проблеми адміністрації цього закладу. Максимум — вас можуть попросити вивести тварину з магазину.

Чи треба платити за ненавмисне розбитий чи пошкоджений товар?

Не треба. Якщо чашка просто вислизнула у вас із рук — не поспішайте за неї платити. Згідно зі статтею 323 Цивільного кодексу, ризик випадкового знищення та втрати речі належить продавцю майна, якщо його власник, якщо інше не встановлено договором або законом. Ви — не власник, поки не заплатите за чашку. Згідно з частиною 2 статті 17 Закону України «Про захист прав споживачів» продавець зобов'язаний всіляко сприяти споживачеві у вільному виборі продукції та форм її оплати, а також забороняється примушувати споживача купувати продукцію неналежної якості або непотрібного йому

асортименту. Розбита чашка — неналежна якість.

Чи можна фотографувати в супермаркеті?

Так, можна. Згідно зі статтею 34 Конституції України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Обмеження можуть бути, якщо безпека територія стосується цілісності. Отже, заборона фотографувати товари суперечить Конституції.

Чи можуть працівники магазину заборонити торкатися або оглядати товар?

Зауваження продавців на кшталт «Не чіпайте руками» є необґрунтованими. У Правилах роздрібною торгівлі непродовольчими товарами (пункт 11 розділу 2) зазначено, що продавець зобов'язаний створити споживачу зручні умови для ознайомлення, вибору та примірки швейних, трикотажних, хутряних товарів і головних уборів.

Також частина 2 статті 17 Закону України «Про захист прав споживачів» зобов'язує продавця всіляко сприяти споживачеві у вільному виборі продукції. Тому взяти в руки шубу вам ніхто заборонити не може.

Чи можна по дорозі до каси спожити товар?

Прямої заборони споживати продовольчі товари до моменту їхньої оплати немає. Проте, поки ви не заплатите за товар, він є власністю супермаркету. Працівники можуть вам зробити лише зауваження і попросити заплатити за нього на касі. Якщо відмовитися оплачувати, то матимете справу з поліцією.

Як оплатити товар, якщо вартість на ціннику й на касі різняться?

Явище особливо поширене, коли курс гривні стрибає щодня, а продавець змінює

ціни, щоб уникнути збитків.

Коли ви купуєте, наприклад, пакет молока, відбувається укладення договору купівлі-продажу з супермаркетом. Згідно зі статтею 655 Цивільного кодексу України, за договором купівлі-продажу продавець зобов'язується передати товар у власність покупцеві, а покупець приймає або зобов'язується прийняти цей товар і сплатити певну грошову суму. У статті 691 ЦК зазначено, що покупець зобов'язаний у договорі купівлі-продажу. Отже, грошова сума — ціна — є умовою договору, яка вам відома і на яку ви погоджуєтесь.

Поки ціна молока існує лише в базі даних, але не на ціннику, продавець чи супермаркет не має права вимагати від вас оплати молока за новою ціною. На цю умову договору (вона просто не була вам відома) ви не давали згоди. А без спільної згоди обох сторін договір укласти неможливо.

Молоко вам або продадуть за старою ціною, або відмовляться продавати.

Чи можна відмовити охоронцю в огляді своїх речей?

Можна. Охорона магазину не має повноважень проводити огляд чи обшук. Це можуть робити тільки правоохоронні органи, і тільки у випадку, якщо є підозра, що людина вчинила адміністративне порушення. Тому, якщо охоронець вимагає показати йому вміст вашої сумки, а ви вважаєте, що підстав для цього немає — вимагайте покликати поліцію.

Втім можна погодитись показати свою сумку, так само як і чек. Це швидше залагодить конфлікт.

Чи можна повернути товар, якщо не підходить розмір чи фасон?

Можна. Але це стосується непродовольчих товарів. Стаття 9 Закону України «Про захист прав споживачів» прописує право обміняти непродовольчий товар належної якості на аналогічний у продавця, в якого він був придбаний, якщо товар не

задовольнив його за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або з інших причин не може бути ним використаний за призначенням.

Споживач має право на обмін товару належної якості протягом чотирнадцяти днів, не враховуючи дня купівлі, якщо триваліший строк не оголошений продавцем. При цьому не можна допустити використання товару, потрібно зберегти його товарний вигляд. І чек про покупку також.

Однак є певні товари, які повертати не можна, навіть якщо їхня упаковка залишилась цілою. До них належать засоби гігієни, лікарські препарати та низка непродовольчих товарів (м'які дитячі іграшки, перуки, зубні щітки).

Як повернути товар неналежної якості?

Якщо дефекти товару виявились під час гарантійного терміну — відклеїлася підшва черевиків, чи розійшовся шов у сукні. Такі недоліки виникають з вини виробника, а тому можна вимагати заміни таких товарів на аналогічні або повернення коштів. Це у частині 1 статті 8 Закону України «Про захист прав споживачів». Для цього потрібно показати продавцеві чек про оплату. Якщо показаних черевиків чи сукні немає в наявності, але вони можуть з'явитись, то вас попросять зачекати до їхньої появи (максимум два місяці). Після цього часу можете вимагати повернення коштів.

Таблички у взуттєвих магазинах на зразок «Товар обміну не підлягає» варто сфотографувати як доказ, якщо має бажання звертатись до суду. Вони є цілком незаконними. Ще один момент — продавець неякісного товару може направити вас до виробника. Але частина 3 статті 8 Закону України «Про захист прав споживачів» дозволяє споживачеві самому обрати, до кого звернутися з вимогою замінити неякісний товар — до продавця чи виробника. Тому продавець не має права відмовити вам.

Реформи | Медицина

«Доступні ліки» видаватимуть за новими правилами

Незабаром рецепти за програмою «Доступні ліки» зможуть виписувати лікарі-ФОП (фізична особа-підприємець), які одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики. Відповідні зміни Кабінет Міністрів України ухвалив на засіданні 31 жовтня 2018 року.

Також отримати препарати від трьох категорій захворювань (серцево-судинні, діабет II типу, бронхіальна астма) можна буде за електронним рецептом. Він увійде в обіг в рамках медреформи поряд з електронними медичними картками, електронними напрямками до вузьких спеціалістів і електронними рецептами. Крім того, з 1 квітня 2019 року лікарні матимуть змогу отримати медикаменти за програмою «Доступні ліки» в будь-якій аптеці країни.

Нагадаємо, наразі, щоб отримати безкоштовні або з частковою оплатою ліки за програмою «Доступні ліки», потрібно звернутися з паперовим рецептом в аптеку, яка бере участь в програмі. Причому тільки в межах своєї області, міста або району.

«Доступні ліки» зараз можна знайти в 8003 аптеках по всій Україні, які підписали договір з місцевою владою. Останні і відшкодовують вартість ліків засобами, які МОЗ переправляє з держбюджету.

— За півтора року програми вже понад 6,5 млн пацієнтів отримали якісні ліки безкоштовно або з не-

значною доплатою. Ми відшкодували вартість більш 28 млн рецептів на суму 1 млрд 300 тис. гривень, — заявила в. о. голови МОЗ Уляна Супрун.

Милосердя

Тернопільська районна організація Товариства Червоного Хреста України просить керівників підприємств, установ і організацій, священнослужителів усіх релігійних конфесій, усіх громадян доброї волі, кому не байдужі людський біль та страждання, зважити на прохання семи неповнолітніх дітей із багатодітної сім'ї із села Грабовець Тернопільського району врятувати їхнього батька Івана Теофіловича ПАНЬКЕВИЧА, 1975 р. н.

Хворому Івану терміново потрібна операція на серці, життя під загрозою тому, що хвороба ускладнена побічними явищами, зокрема виявлено цукровий діабет.

Операльних умов та профінансувати операцію не має можливості. Найстаршому сину — 17 років, наймолодшому — 5.

Дорогі країни! Уклінно просимо відгукнутися на прохання дітей врятувати батька. Наша спільна допомога через спільну пожертву коштів на лікування хворого Івана стане справжнім виявом співчуття і милосердя. А молитва дітей, терпіння хворого, Господнє благословення врятує дітям батька.

Кошти просимо перераховувати за реквізитами:

ІПН одержувача 3073919264.

№ карткового рахунку 26203000061221.

Банк одержувача: філія — Тернопільське обласне управління АТ «Ощадбанк», МФО 338545.

Призначення платежу: на лікування Івана Панькевича.

О. М. Нижник, голова РОТЧХУ.

Лікарі застерігають

Чим не можна лікувати грип та застуду

Антибіотики не можна вживати при гострих респіраторних інфекціях, адже вони не сприяють одужанню, а, навпаки, призводять до ускладнень. Про це на своїй сторінці у Facebook написала в. о. міністра охорони здоров'я України Уляна Супрун.

«Щобвилікувати звичайну застуду чи ГРВІ із легкими симптомами, треба багато пити. Організм має впоратися з вірусом самостійно. Щодо препаратів, які зменшують біль у горлі чи полегшують кашель, — за кордоном такі ліки не застосовують, оскільки вони не мають жодної доказової ефективності у лікуванні цих симптомів, а лише ненадовго полегшують стан хворого», — зазначила Супрун.

Вона наголосила, що симптоми грипу розвиваються миттєво, піднімається температура до 40 градусів, з'являється біль в очах, у м'язах.

«У такому випадку потрібно одразу звернутися до лікаря. Вакцинується від грипу — одне щеплення захищає упродовж усього сезону грипу, адже допоможе сформувати імунітет проти вірусу», — закликала Супрун.

Вона порадила українцям, насамперед, дотримуватися правил особистої гігієни. «Часто та ретельно мийте руки. Завжди провітрюйте приміщення, проводьте більше часу на свіжому повітрі. Збалансовано харчуйтеся, повноцінно спіть та залишайтеся фізично активні — це також ефективна профілактика хвороб. Якщо захворіли, залишайтеся вдома. Таким чином ви захистите себе від ускладнень, які може спричинити хвороба, та не передасте інфекцію іншим. У міжнародних протоколах при лікуванні ГРВІ першочергово радять приймати парацетамол (для зниження температури) у поєднанні з ібупрофеном. Не купуйте ліки без призначення лікаря. Наприклад, антибіотики, адже вони не лікують вірусну інфекцію. Не зменшують, а навпаки, — збільшують ризик ускладнень», — наголосила Супрун.

На Тернопільщину повертається кір

Епідемічна ситуація із захворюваності на кір в області кваліфікується як неблагополучна.

За даними моніторингу інфекційної захворюваності, проведеного фахівцями «Тернопільського обласного лабораторного центру, в області на 26 жовтня 2018 року за первинними діагнозами зареєстровано 32 випадки інфекційних захворювань, 16 із них — на кір.

Податкові новини

Увага: шахраї! Псевдоподатківці вимагають гроші у підприємців!

На Тернопільщині знову активізувалися зловмисники, які, вдаючи посадових осіб територіальних органів ДФС, телефонують до керівників підприємств чи підприємців і вимагають матеріальну винагороду за невтручання в господарську діяльність.

Неабияку активність аферистів зафіксовано на Борщівщині. Невідомі телефонують із номерів 0666585356, 0953440883 та 0686709006 і за так зване неперевірення перевірки та лояльності до платника податків пропонують директору підприємства чи підприємцю сплатити певну суму на картку «ПриватБанку» № 4731219107914966.

У ГУ ДФС вкотре наголошують, що службові особи Головного управління ДФС, його територіальних органів і Тернопільської митниці жодних вказівок збирати гроші від свого чи імені довірених осіб не давали та давати не можуть.

Проте, як свідчить практика, деякі громадяни та суб'єкти підприємницької діяльності не перевіряють інформацію і надають грошові кошти зловмисникам, які відрекондовуються службовими особами фіскальної служби, та в очах громадянської киданої тинь на честь і ділової репутації працівників Державної фіскальної служби загалом.

Тому в ГУ ДФС у Тернопільській області звертаються до платників податків бути обачними, не піддаватися на провокації, а у разі отримання інформації про такі пропозиції, вчинення протиправних дій від імені чи під виглядом працівників Державної фіскальної служби негайно чи під виглядом працівників Національної поліції за номером телефону 102 або телефонувати до Антиторупційного сервісу ДФС України «Пульс» за номером телефону 0 800 501 007, напрямок «4».

Сектор комунікацій ГУ ДФС у Тернопільській області.

Актуально

Щодо єдиного внеску при призначенні субсидій

Щоб отримати інформацію про сплатені суми єдиного внеску, в тому числі фізичної особи-підприємця, потрібно звернутися до Тернопільського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Тернопільської області за адресою: м. Тернопіль, вул. Руська, 17, кабінет № 405 та пред'явити паспорт (інший документ, що засвідчує особу), документ, який підтверджує реєстраційний номер облікової картки платника податків або вказівку здійснювати будь-які платежі за серією та/або номером паспорта чи свідоцтва про загальнообов'язкове соціальне страхування.

У разі звернення особи, яка не є застрахованою в системі загальнообов'язкового держав-

ного соціального страхування (не була застрахованою особою у періоді січень-червень), є можливість укладення договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі - договір про добровільну участь), у тому числі із одноразовою сплатою єдиного внеску за попередні періоди.

Для укладення договору про добровільну участь необхідно звернутися до Головного управління ДФС у Тернопільській області за адресою: м. Тернопіль вул. Білицька 1.

Договір може бути укладений за будь-які місяці в періоді (січень-червень), в яких особа не підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Розмір мінімального страхового внеску у 2018 році становить 819,06 грн. (3723 грн. х 22%) за місяць, в якому укладення договору, та майбутні місяці; 1638,12 грн. (3723 грн. х 22% х 2 (сума сплаченого єдиного внеску за кожен місяць не може бути меншою,

ніж мінімальний страховий внесок на дату укладення договору, помножений на коефіцієнт 2) за попередні місяці.

Бланк договору можна переглянути на інформаційному ресурсі ДФС за посиланням: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/ediniy-vnesok-na-zagalnoobovyazkove/-nakazi/63752.html>

Застрахована особа має право вимагати від страховальника (якщо особа — найманий працівник) сплати страхових внесків, у тому числі в судовому порядку (пункт 3 частини першої статті 16 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»).

Інформації про сплату єдиного внеску можна отримати дистанційно: через веб-портал Пенсійного фонду України, шляхом отримання СМС повідомлень. Для підключення СМС повідомлень звертайтеся до Тернопільського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Тернопільської області за адресою: м. Тернопіль, вул. Руська, 17, кабінет № 405, телефон 23-58-59.

Сторінками історії

100 років від дня проголошення Західно-Української Народної Республіки

Як відомо, після розпаду в жовтні 1918 року Австро-Угорської імперії на кілька незалежних держав (Польща, Чехословаччина, Австрія та Угорщина. Історична територія імперії була розподілена між Італією, Румунією та Югославією), патріотичні сили Західної України вдалися до заходів зі створення власної держави. У вересні 1918 року у Львові було створено Український Генеральний Військовий Центр, який став провісником Народної Радської України. **19 жовтня 1918 року було проголошено Українську державу на всій українській етнічній території Галичини, Буковини і Закарпаття (70 тис. кв. км із населенням 6 млн чоловік, яке на 71% було українським). Президентом Української Народної Ради було обрано Євгена Петрушевича.**

Рада Міністрів Австрії теоретично визнавала право українців на самостійність, але ніхто з міністрів не погодився з демаркацією кордонів територій, що мали увійти до складу новоствореної держави. Не гаючи часу й поляки. 28 жовтня 1918 р. у Кракові було створено ліквідаційну комісію, яка мала перейняти владу в усій Галичині від австрійської влади у формі Галицького краю Польської держави. На 1 листопада 1918 р. вона призначила офіційну передачу влади польському уряду, обравши місцем свого постійного урядування Львів, де на той час зосередилося багато військовослужбовців-поляків, які утворювали свої організації та формували військові загони з цивільного населення.

У ніч з 31 жовтня на 1 листопада 1918 р. Військовий комітет вирішив взяти владу у Львові до своїх рук. До ранку були зайняті всі стратегічно важливі об'єкти міста — військові казарми, телеграф, пошта, будинок сейму, поліцейське управління, банки та ін. Національна Рада закликала галичан брати владу на місцях до своїх рук і готуватися до скликання Установчих зборів.

Повстання охопило Станіслав (тепер Івано-Франківськ), Коломию, Броди, Дрогобич і багато інших міст. Революція переросла у війну за незалежність і захист від домагань поляків, що проголосили створення Речі Посполитої. 9 листопада 1918 р. УНР сформувала уряд — Тимчасовий Державний секретаріат на чолі з К. Левицьким. Внутрішні справи із секретаріатів військових, внутрішніх, земельних, закордонних справ, публічних робіт і віросповідань.

13 листопада УНР затвердила Тимчасовий закон, відповідно до якого:

- новостворена держава одержала назву Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР);
- були визначені кордони держави; закріплювалася державна незалежність;
- визначалися державний устрій, прапор, герб.

Відбулися вибори до законодавчого органу влади — Української Народної Ради.

Українські бійці у приміщенні Галицького сейму, Львів, листопад 1918 року

У цей період основним завданням влади було законодавче регулювання діяльності державних органів. Починаючи з листопада 1918 року ЗУНР схвалила низку законодавчих актів: «Про тимчасову адміністрацію», «Про державну прокуратуру» (18 грудня) та ін.

13.11.1918 Українська Національна Рада видала закон «Про загальну військову службу громадян ЗУНР». Відповідно до цього закону Державний секретаріат військових справ утворив мобілізаційну комісію чоловічого українського населення віком від 18 до 35 років та встановив військово-територіальний поділ держави. Особи інших національностей мобілізації не підлягали, але до армії зголосилося багато німців і євреїв, здебільшого лікарів. Територію ЗУНР було поділено на три військові області: Львів, Тернопіль, Станіслав, на чолі кожної стояв військовий командант. Основою Української Галицької армії стали військові частини, які брали участь в Листопадському повстанні 1918 та боях у Курені Легому українських січових стрільців, які 3.11.1918 прибули з Буковини до Львова. Вже під час боїв з польськими загонами у місті до них долучалися українські робітники і студенти, а також військові підрозділи, сформовані повітряними козаками. До галицьких частин приєдналися козацький загін ім. І.Гонти під командуванням отамана А.Долуда, який складався з добровольців із Наддніпрянської України.

Створення УГА мало велике історичне значення: вона відновила українську військову традицію на західноукраїнських землях і змогла поширити її серед широких мас.

13 лютого 1919 року був прийнятий «Закон про основи шкільництва», згідно з яким: українська мова — основи у всіх державних школах; публічні школи оголошені державними, вчителі — держ. службовця-

ми; дозволено засновувати приватні школи (за умови, що власник — громадянин ЗУНР і буде виконувати закони ЗУНР); за національними меншинами (поляками, євреями) визнано «право на навчання в школі рідною мовою».

Спеціальним законом від 14 лютого 1919 року націоналізовано українські приватні гімназії й учительські жіночі семінарії. Було відкрито 30 українських середніх шкіл, 3 реальні школи, 7 учительських чоловічих і жіночих семінарів. Українізація проходила з труднощами, бар'єрів. Українці проходили вчителів (більшість була в лавах УГА), тому працювали старшокурсники університетів.

Уряд і президент прагнули вивести країну з економічної кризи, для чого було запроваджено такі заходи: монополізація продажу зерна, сигарет, спирту і сільськогосподарської продукції; співпраця з кооперативними та фінансовими організаціями; початок відновлення роботи залізничного транспорту; введення в обіг валюти — гривні й карбованця.

14 квітня 1919 р. з прийняттям закону про землю почалася аграрна реформа, що передбачала ліквідацію великого землеволодіння, поділ землі між безземельними селянами.

Проте уряд не зумів узяти під контроль нафтовидобуток (більшість розробок належала іноземцям), зупинити інфляцію.

Зовнішньополітичний курс передбачав об'єднання УНР і ЗУНР в єдину державу. Розірвана між державами-сусідками (Польщею, Румунією, більшою частиною Росією, Угорщиною), Україна потребувала територіальної єдності для боротьби за національні інтереси. Із кінця 1918 р. між урядом ЗУНР і Директорією УНР велися переговори про втілення ідеї соборності. 1 грудня 1918 р. у Фастові було підписано попередній договір про об'єднання ЗУНР і УНР.

22 січня 1919 р. на Софійській площі в Києві відбулися урочисті збори, на яких

було проголошено Акт Злуки українських земель. Універсал про об'єднання УНР і ЗУНР засвідчив цю подію.

Уряд УНР, сфера впливу якого дедалі більше звужувалася внаслідок відновлення на території влади рад, ні уряд ЗУНР, більшість території котрої на той час була вже окупована іноземними військами, не мали можливостей для його реалізації. На Наддніпрянській Україні у класовому протиборстві взяли сили, орієнтовані на соціалістичний розвиток, в західноукраїнському ж регіоні становлення державності було перерване іноземною окупацією. **25 червня Верховна воєнна рада Антанти з метою «забезпечити мирне населення і майно Східної Галичини від більшовицьких банд» прийняла рішення уповноважити збройні сили Польської республіки зайняти всю Галичину.** Під тиском польської армії 16-18 липня 1919 р. основи й організація ЗУНР, державні органи, установи й організації ЗУНР і тисячі біженців перейшли через р. Збруч на територію УНР, а менша частина військ УГА перейшла на територію Чехословаччини, де була інтегрована.

У листопаді 1920 р. представники Є. Петрушевича з мемурандумом про переслідування українського населення, що перебувало під польською окупацією в Галичині. **У лютому 1921 р. Рада Союзу народів розглядала справу Галичини у Парижі і вирішила, що Галичина не належить до Польщі, а тому Галицький уряд не має формальної мандату на створення там своєї цивільної адміністрації, оскільки Галичина перебуває лише під його тимчасовою окупацією.** Відтак, під впливом світової спільноти польський Сейм ухвалив 26 жовтня 1922 р. Воєвудську Конституцію для Галичини, що, насправді, було лише декларативною заявою.

Врешті, 14 березня 1923 р. Рада послів Антанти у Парижі прийняла рішення визнати Східну Галичину без жодних застережень частиною Польщі.

У травні 1923 р. Президент Є. Петрушевич розпустив еміграційний уряд та усі інші органи й установи, а також дипломатичні представництва в місцях, що остаточно завершило існування ЗУНР. **Зрозумівши хибність беззастережної, сліпої віри владі ЗУНР у справедливості і демократизм західних держав, у виступі на засіданні Ліги Націй у 1923 р. Є. Петрушевич виголосив: «Сами ми голосливими заявами і протестами, самим пасивним чеканням на ласку світу українській наріді нічого не досягне, коли не докаже своєю волю до державної незалежності активною боротьбою».**

Які пророчі слова!

Українській марці — 100 років

Філателія — один із унікальних та дієвих способів представлення світовій громадськості інформації про сфери суспільного життя.

Філателія представлена не лише марками, а й ілюстративними конвертами, поштовими листівками, а також відбитками ювілейних, пам'яткових штемпелів, які мають стосунок до якоїсь події.

Вперше незалежної Української Народної Республіки, авторами сюжетів яких були художники-графіки Георгій Нарбут та Антін Серета. На підставі закону Центральної Ради від 18 квітня 1918 року, замість зниклих з обігу розмірних монет, були випущені марки-гроші з номіналом від 10 до 50 шагів. Першу серію, названу «шагівковою», друкували на тонкому картоні з написом на звороті «Ходять нарівні з дзвінкою монетою».

Після УНР — більше 70 років — Україна жила без власних марок (хоча ще 1947 р. УРСР стала членом

Всесвітнього поштового союзу). Лише з 1992 р. в країні почали друкувати марки незалежної держави. Укрупнених поштових марок. Неодноразово українські знаки поштової оплати були відзначені високими міжнародними нагородами.

У меморіальному музеї Соломії Крушельницької, що у селі Біла, експонується ілюстративна виставка «Українській марці 100 — років», де висвітлені такі напрямки: історія створення першої поштової марки;

українська музика та культура у дзеркалі філателії; історичні пости тощо. У колекції представлено марки, тричіні театри тощо. Представлені української культури, національним інструментам, українській пісні, зокрема, «Соломія Крушельницька в філателії», «Тарас Шевченко в марках України». Відвідувачі побачать марки та конверти на тему «Проти москвичини, за Україну»; «Марки підпільної України»; блоки марок, шпигуль митрополиту Йосифу Сліпому, Андрію Шептицькому, видатному скульптору Іоанну Пінзюлю.

Жінки люблять зупинятися біля марок, на яких зображено українські національні головні убори. В експозиції також представлено матеріали з регіональної виставки в Києві, присвячені 100-річчю з часу випуску першої української марки.

Запрошуємо всіх, хто цікавиться історією нашої національної марки, відвідати виставку.

Наталія ЗЮБРОВСЬКА, старший науковий працівник музею Соломії Крушельницької у селі Біла.

З архівів СБУ

ПОМСТА ЗА РІДНИХ

Після написання двох десятків статей та перегляду близько півсотні томів архівного матеріалу про долю молодих людей, які, ступивши на шлях боротьби, незважаючи на трагічні приклади попередників, свідомо йшли на руйнацію власного життя, мимоволі замислюєшся: що штовхало людей у розквіті сил на такий героїзм чи навіть авантюризм? Невже лише почуття патріотизму?

Саме з цієї точки зору ми продовжили вивчення архівних кримінальних матеріалів і натрапили на справу Богдана Петровича Жмурка, 1923 р. н. Ознайомившись з нею, наші дослідники, напевне, докопалися до істини або хоча б наблизились до неї. Звичайно, без патріотизму не обійшлося, проте визначальним імпульсом у цій та в подібних ситуаціях були ненависть та жага помсти за рідних, яких забрало «червоне чудовисько».

Богдан Жмурко народився та проживав у Настасові в сім'ї заможного господаря, якого помітно заклеюють «кулаком». В родині було ще четверо дітей — брат Володимир та сестри Ганна, Стефанія і Текля. Всі навчалися в місцевій початковій школі, а після закінчення працювали на батьківській господарстві. До слова, роботи було чимало, адже родина мала понад 10 моргів поля. Все змінилося з початком війни. Щоб не потрапити у списки для вивезення на роботи до Німеччини, потрібно було офіційно працевлаштуватися. І Богдан став ковалем на залізниці в Тернополі. З приходом у 1944-му «освободителів» повернувся до Настасова. Почалися призови до Червоної армії. Але віддавати «родина», Богдан, як і переважна більшість галичан, не хотів, тож вирішив переховуватися.

Саме в той період, восени 1944 року, сестра Текля запропонувала йому піти з нею до її подруги Ганни Гальки. Казала, що там будуть розумні люди та цікава розмова. Богдан погодився. Зайшовши до хати Г. Гальки, побачив там озброєних чоловіків, серед яких упізнав двоє «бандитів-нелегалів» з Настасова — Григорія Михайловича Дженджеристого (1924 р. н.) та Михайла Миколайовича Базара (1921 р. н.). Таке товариство його дещо збентежило. Звичайно, він знав про участь сестри в ОУН, але, напевне, не був готовим до такої зустрічі. Проте товариство радо та приязно зустріло Богдана. Один із чоловіків, очевидно, старший за рангом серед них, сказав, що чув про нього багато хороших. Незнайомець відрекомендувався «Чалим», сказав, що є керівником боївки УПА. Додав, що добре знає Богданову сестру Теклю та тривалий час вивчає його самого. Тож, зваживши усе, прийняв пропозицію «Чалого». Командир пояснив, що його завданням буде планування безпечних маршрутів, якими можуть пересуватися групи підпільників між селами Микулинецького та Золотниківського районів, а також безпосередній супровід бійців визначеними шляхами. Враховуючи, що вони робили засідки на УПівців), кожна така подорож могла закінчитися збройним зіткненням, тому саме для таких випадків «Чалий» вручив Жмурку автомат ПППШ та боекомплект до нього. Постілкувавшись трохи на різні теми, гості розійшлися.

Наступного дня Богдан взявся до роботи. Протягом тижня верхи на коні об'їхав усю округу, малюючи в голові ймовірні маршрути, прокладаючи їх в обхід села, полями та поміж городами. Насправді, нічого складного в цій роботі не було, адже ще з дитинства знав усі найпотаємніші стежки. Проте

одна справа тими стежками гаяти з сусідськими хлопцями, а навіть і самостійно під кулями МДБістів.

Приблизно через два тижні, завершивши підготовку, Богдан доповів «Чалому», що все готово. Командир похвалив його та сказав, щоб той був напоготові, з ним зв'яжуться. Так і сталося. Через кілька днів уночі хтось постукав у вікно. Вийшовши на вулицю, Жмурко побачив чотирьох озброєних бандерівців. Один із них сказав, що їх потрібно одразу вивести з Чортори до хати одного з місцевих жителів. Не зволікаючи, повстанці вирушили в дорогу. Відтоді майже щотижня вночі йому стукали у вікно...

Зрозумівши, що Богдан підійшов до поставленої йому завдання дуже відповідально (за весь період роботи провідник жодного разу не навів підпільників на засідку), «Чалий» почав залучати його до планування підходів-відходів бойових груп у ході виконання спецоперацій. Таким чином, Богдан Жмурко, хоч і не був воюючим, але, супроводжуючи бійців, ставав учасником диверсійних і каральних акцій. Так, у справі є свідчення одного зі свідків, який бачив Богдана серед «бандитів», які пограбували спиртовозовод у селі Скоморохи.

бандерівці прийшли за наляканим комуністом. Вивели його на дорогу й розстріляли. Такі необдумани дії повстанців кинули тінь підозри на родину Жмурків.

Так, влітку 1945 року було арештовано Теклю Жмурко, а разом із нею — й інших членів осередку підпілля в Настасові (ми писали про це в № 38 за 21 вересня).

Напевне, саме після цього до патріотизму додалися й особисті мотиви. З моменту арешту сестри все, що було пов'язане з вивідом, Богдан люто ненавидів.

Наприкінці липня 1945 року УПівці викрили одного з місцевих жителів (прізвище не згадуємо з етичних міркувань) у співпраці з органами держбезпеки. Той чоловік вже мав, що його шукають бандерівці, тому вдова не жив, а переховувався в односельчан. Проте йому це не допомогло. Вечері 21 липня під проводом Богдана Жмурка група озброєних партизанів витягла з чергового схованця того МДБшного агента та вчинила над ним розправу.

Звичайно, цей інцидент не міг залишитися непоміченим. Правоохоронна система не могла залишити смерть свого агента невідплатеною. Враховуючи, що свідки бачили Богдана в складі «бандитської групи», МДБ звернуло мак-

На Ваш запит відносно конфіскованого майна Жмурка Богдана Петровича, 1923 року народження, уродженця с.Настасів Микулинецького р-ну Тернопільської обл., повідомляємо, що під час арешту Жмурка В.П. 24 травня 1947 року в нього було описане наступне майно:

1. Дім критий залізом - один.
2. Сарай дерев'яний - один.
3. Молотилка кінна - одна.
4. Хлів цегляний - один.
5. Машина швейна - одна.
6. Віялка - одна.
7. Гардероб старий - один.
8. Стільці віденські - три.
9. Солом'янік - одна.

Проте, з огляду на чисельність військових та співробітників силових структур, яких кинули на бандитів, через якийсь час налагоджена Богданом система таки дала збій. Якимось березневого вечора він супроводжував групу з 6 бійців до села Багатківці Золотниківського району. Маршрут для нього був не новий. Крім того, кілька днів перед тим він його інспектував щодо можливих засідок і нічого підозрілого не виявив. Але щось пішло не так — ніби з-під землі вискочили військові й почали стріляти. Якійсь згодой вів Б. Жмурко, повстанці навіть не встигли застосувати зброю. За якусь мить замертво впали 5 бійців разом із конями. Врятуватися вдалося лише одному партизану й Богданові.

Навесні 1945 року з Микулинівців до Настасова приїхав начальник поштового відділення. Так збіглося, що саме того дня в селі були УПівці, які, натрапивши на бійців місцевого істреббательного батальйону, почали стріляти. Наляканий районний клерк забіг на найближче подвір'я. Тут жила родина Жмурків. Чи випадково, чи ні, але, розібравшись з «істребками»,

Анкета арештованного	
Ім'я, прізвище та от- чима	Жмурко Богдан Григорійович
Дата та місце рож- дження	1923 р. р.ж. ур.ж. с. Настасів Микулинецького району Т.О.
Стійне місце жительства до ареш- (подробний адр- с)	Настасів село, город, ур.ж. дом №, кварт. № район Микулинецький область, край Тернопільська
Професія та спе- ціальність	Кузнец
Рідне місце ра- ди або род занят- тя до арешта. Якщо роботав, кади зкуди уволен.	Город Тернополь на железній дорозі наз селів Кузнец
Вональність	Україна
Становище (при арешті паспорту законної доку- ментує стійно створює або со слов).	а) гражд. (подд.) ССР б) паспорт серія Не існує видач
Вік	22/1 с ... года
Висше, середне, нижше навчання	Укр. спеціальне
Служба та полі- тичне прошле	УВ С.С.С.Р. Кузнец
Склад сім'ї (состав)	Не існує

вання — сотні — розформували на менші — рої для більш ефективного підпілля боротьби. Влітку 1945 року командування УПА дало вказівку деяким відділам провести рейди до Європи, щоб таким чином оповістити весь світ про вольну боротьбу українців проти СРСР. Отже, основна частина ВО «Лисоня» вирушила в довготривалий рейд, а «Чалий» зі своїм загonom залишився для продовження боротьби на місці.

Через рік після затримання Богдана в Тернополі до рук МДБ потрапив і його швагер М.Ф. Пиндус. У вересні того ж року його засудили до 15 років спецтаборів та 5 років заслання. Михайло не витримав та помер у тюрмі в березні 1948 року. Страшна звістка про його смерть стала ще одним фактором, який визначив ставлення Б. Жмурка та його родини до радянського режиму.

З кінця 1946-го і майже до літа 1947 року Богдан провів у глибокому підпіллі, переховуючись на стріхах у будинках односельців або ж у криївках разом із бійцями

загону «Чалого». Проте 24 травня 1947 року його затримали. Шансів, навіть примарти, не було. Слідство мало багато свідків, які бачили Богдана в тих чи інших місцях разом із бандерівцями. Звичайно, мало кого цікавило, що він був лише поводирем, а не одним із бійців. Хоча він і не опирався, однак «навішаного» не визнавав, але й від правди не відмовлявся. А коли його запитали, чи знав він про свій обов'язок як «советского гражданина» доповісти про ставлення до «бандитів», він не став викручуватися, а сказав: «Знав! Але мені та влада стільки біди наробила, що я ніякого діла з нею мати не хочу!» Така зухвалість, очевидно, розіздила представників СРСР. Визнали, що Богдан засудив Б. Жмурка до 10 років позбавлення волі та 5 років заслання. Покарання відбував у Карагандинському «Степлазі». У 1955 році справу переглянуто, проте у зміні терміну покарання відмовлено. В грудні 1955 року звільнений з табору та направлений на спецпоселення, де перебував до квітня 1956 року. Після чого повернувся до Настасова.

P.S.

Мабуть, багато хто пам'ятає, як в середині 1990-х на кілька годин відключали електроенергію з метою її економії. Так от, один із наших читачів розповів, що під час чергового такого відключення його 5-річний син ошелешив дорослих фразою: «То москалі винулі, що нам світло виключають!» Дитина, яка народилася в 1990 році, не могла мати жодних асоціацій з тим режимом... Однак це свідчить про той факт, що нам, жителям Західної України, на генному рівні закладено ненависть до того жорстокого, нелюдського режиму, основою якого був страх.

До речі, коли у 2014 році почалася війна на сході, багато хто дивувався, як таке могло статися між українцями й росіянами. А знаєте, що сказав той самий син нашої читачки й росіянина? «Я завжди відчував, що ми будемо з ними воювати! Не сумнівався в цьому! І ми неодмінно переможемо! Бо в нас є воля, а вони — раби в кількох поколіннях...»

Ювілей

Школі у селі Скоморохи — 50

Поля, буйна зелень лісів і пасовищ, синь річки Гнізна та мальви біля хат. Пам'ятаю це панно, що висить на стіні за шкільною сценою, ще з часу школи навчання у Скоморохівській школі. За десять років, відколи я востаннє бігла на урок, воно помітно затерлося і зблідло. Будучи школяркою, я завжди уявляла, що на ньому — моє село. Село Скоморохи, у якому — мій дім і моя рідна школа. Сьогодні я з квітами і теплими спогадами їду на її ювілей.

Дорога до школи вимощена бруківкою. Наближаючись, помічаю, що й вікна у школи нові, енергозберігаючі. І дитячий майданчик, розфарбований яскравими барвами. Заходжу у двері школи і ловлю себе на думці, як довго тут не була, хоча щотижня проїжджаю повз. У вестибюлі — кольорова лоза і веселі напівклуби на підлозі: «Заходь у нас все можна! — Фантазувати, дружити, любити...», і багато зелені. А ще — дошка пошани, яка за десять років поповнилася не однією фотографією.

Підіймаюся сходами, які колись здавалися такими високими. На стінах вишикувалися вже кольорові і ще чорно-білі випускні фотографії усіх класів. Є тут фото першого випуску, є, у якому ледь впізнаю свого кучерявого батька. Біля актового зали вже гуртуються випускники різних поколінь. Шумно і гамірно, хтось вітає свого вчителя, хтось покланявся зі старим другом-однокурсником, хтось шукає себе на архівних, дещо вибілених роками фото. Урочисті фанфари скликають усіх на концерт.

Святкове дійство відбувається у НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. — ДНЗ с. Скоморохи» Великогаївської об'єднаної територіальної громади напередодні Дня працівника освіти, 6 жовтня. Актова

зала, яка, здається, от-от лусне від кількості гостей, зібрала вчителів, учнів та їхніх батьків, випускників.

міцним, і він випровадив своїх випускників з гідним багажем знань», — зауважила директор НВК Леся Євгенівна Бондзюх.

Мирослав Дишкант, директор місцевої агрофірми «Медобори» Володимир Крупницький, а також випускники 1975-го року. Пісенні

подарунки презентували колишні учні Тетяна Муляр, Ігор, Роман та Мар'яна Задирайки, а також школярі й вчителі Скоморохівської школи. Поіменно згадали усіх, хто був причетний до створення школи, пом'янули і тих працівників навчального закладу, яких вже не має серед живих.

Від імені перших першокласників школи, які сьогодні чисельним сепаровіла історію навчання класу Галина Гевко.

На ювілей до школи гості прийшли не з порожніми руками. Для розвитку закладу в подарунок залишили м'ячі, настільний теніс, кольоровий принтер, телевізор.

Святковий концерт завершився, а люди не поспішали, хоча когось до домівки за два кілометри, а хтось приїхав здалеку. Ще хоч би хвилину побути в дитинстві.

І тільки старе українське село на стіні за сценою, яке, здається, розцвіло від радості зустрічі, знову чекає своїх дітей у гості.

Юлія ЗУБИК (ПРОКОПИШИН).
Фото авторки.

50 років тому на лінійці тоді ще 8-річної Скоморохівської школи вишикувалися, поряд із двадцятьма вчителями, двісті шестеро учнів з сіл Скоморохи, Смолянка та Теофілівка. Піввіку тому у мальовничому селі народилася ще одна велика багатодітна сім'я, яка виховала тисячу сімсот вісімдесят вісім людей.

Зі сцени до своїх вчителів звернулися із вітальними та вдячними словами колишні вчителі школи, а нині викладач Тернопільського вищого професійного училища Марія Михайлівна Денисюк та вчитель НВК «Великобуківська ЗОШ І-ІІІ ст. — гімназія ім. С. Балаєв» Марія Євгенівна Замойська, колишня

«Школа — це така країна, у якій без візи побуває кожен. Школа — це місточок, яким переходить людина зі свого дитинства до дорослого життя. Я сподіваюся, що місточок цей був і залишається

учениця школи, викладач Галицького коледжу, імені В'ячеслава Чорновола Юлія Зубик (Прокопишин), голова Великогаївської ОТГ Олег Кохман, керівник відділу освіти Великогаївської ОТГ

Шкільний меридіан

«Благослови, Пречиста Діво»

Осінь. Пора радості та смутку, спокою і тривоги, найбагатша, найщедріша. Свічками запалахотіли берези, вбралися в золоті шати красені-клени, а осокори вже скинули своє золотисте вбрання. Тихі, мрійливі, зажурені осінні дні. Земля переливається всіма відтінками золота, а над нею — синє, чисте, бездонне небо. І здається, ніби це знову, вже вкотре, прийшла до нас Діва Марія і розкинула над нами свій небесно-синій омофор-покров, щоб захистити нас.

14 жовтня — величний і багатий на свята день. Для нас, українців, він поєднує християнський і національний героїчний зв'язок поколінь, невмирущість героїчних традицій нашого народу. З 2014 року саме на Покрову Пресвятої Богородиці Президент України Петро Порошенко запровадив щорічно відзначати День захисника України.

Минулого тижня в Почапській ЗОШ І-ІІІ ст. учні 10 та 7 класу разом зі своїми класними керівниками Н. М. Залещик та М. Т. Вітушинською організували свято «Покрову Пресвятої! Покрий нас своїм омофором».

Ведучі Михайло Піговський та Мар'яна Гець провели присутніх тернистими шляхами історії України від сивої давнини до сьогодення. На захід завітали отаман та козаки, січові стрільці, вояки УПА, учасни-

ки Майдану та воїни АТО. В усі часи захисникам України допомагав і оберігав своїм омофором образ Матері-Покровительки, як оберіг від усього злого, та щира спільна молитва.

За допомогою педагога-організатора М. М. Крамару учні підготували й виконали багато пісень. Бо саме пісня підтримувала наших воїнів у важкі хвилини. І сьогодні ми щиро звертаємося до Пресвятої Богородиці: «Благослови, Пречиста Діво, Царице неба і землі, нашу Україну, скрипи її духовну силу, Збережи, порятуй, захисти».

Юлія ЖАВОРОНКО,
учениця 9 класу Почапської ЗОШ І-ІІІ ст.,
президент учнівського самоврядування
«Первоцвіт».

Ювілеї

Лемки, які були відділені від решти світу горами Бескидами, мали властиве їм своєрідне життя і побут, звичаї і народне мистецтво, які були частиною загального процесу розвитку матеріальної і духовної культури всього українського народу. Відділена протягом багатьох віків від неньки-України Лемківщина зберігала і розвивала спільну з усім українським народом культуру і мову, в якій існувало своєго, специфічного лемківського. Після примусового переселення у 1944-1946 роках на терени СРСР частина лемків осіла в селі Жовтневе (сьогодні Соборне). 50 років тому з метою збереження самобутньої культури, спілкування і спогадів про лемківське життя на малій батьківщині при сільському клубі створено хоровий колектив «Конар Лемківщини», першим керівником якого був Володимир Верней, згодом — Роман Стратійчук.

Хору «Конар Лемківщини» — славних 50!

Непросто відбувалося становлення колективу. Змінювалися керівники. Найбільш плідно хор працював, коли у 1986 році його очолив Михайло Рапіта — палкий шанувальник лемківської культури. У 1988 році за значні здобутки у галузі культури хор отримав звання «Народний самодіяльний». Цього ж року «Конар Лемківщини» нагороджують дипломом лауреата Всеосоюзного конкурсу, а його керівника — медаллю лауреата. Хористи здійснили творчі поїздки по Україні та Польщі, брали участь у конкурсах і фестивалях.

Нині «Конар Лемківщини» об'єднує людей кількох поколінь, які живуть у селах Соборне, Чернелів-Руський, Петриків, Романівка та місті Тернопіль. У репертуарі хору — патріотичні та духовні твори, лемківські народні пісні, колядки, пісні на слова Тараса Шевченка. Де не виступали б самодіяльні артисти, їхні концерти мають незмінний успіх. Лемківська пісня має чудодійну силу — заспокоює, навіює спогади, сум, веселить.

28 жовтня у клубі села Соборне під час урочистостей з нагоди півстолітнього ювілею хор став слухати задушевні лемківські «Гори наші», «Гей, плине кача», «Лемківська молитва»...

Привітати колектив та його керівника Михайла Рапіту прийшли численні гості — поціновувачі української пісенної культури.

Дійство благословив настоятель церкви Святої Трійці о. Іван Гавліч. Артистів щиро вітали, дарували подарунки, нагороджували пам'ятними грамотами та подяками сільський голова Чернелева-Руського та Соборного Михайло Дручок, секретар виконкому сільської ради Петро Кузм'як, начальник відділу культури райдержадміністрації Віктор Навольський,

директор Тернопільського районного будинку культури Віктор Забчук, голова обласного осередку Всеукраїнського товариства «Лемківщина» Олександр Венгринович, голова Соборненського сільськогосподарського товариства Гронська та Рута Сардига, яка очолювала товариство впродовж останніх десятиліть, а також заступник сільського голови Байковецької ОТГ Віктор Пулька.

Привітали хористів з ювілеєм учасники художньої самодіяльності сусіднього села Чернелів-Руський та Соборненської школи.

Особливо схвилював виступ ветерана хору Володимира Солтисяка. Він прочитав поетичний твір про трагічну долю лемків, яких насильно відірвали від рідної матері-землі у сорокових роках минулого століття. Пан Володимир згадав про учасників колективу, які не дожили до цього урочистого дня. Власну пісню про рідний лемківський хор заспівала одна з найпо-

важніших учасниць «Конара Лемківщини» Марія Королик.

Добрим словом згадали меценатів. Чудові сценічні костюми для хору придбали за сприяння Івана Панця, братів Андрія і Володимира Лісняків. Матеріальну підтримку надають учасник хору, фермер Володимир Солтисяк, фермер Володимир Кітик, підприємець Василь Алексєвич.

Ведучі дійства Зоряна Гонзул та Назар Яциковський допомогли створити неповторну атмосферу святкового дійства. На урочини прибули численні учасники хору, численні гості. Усім було тепло та затишно від щирого спілкування, спогадів. Було чути неповторну лемківську говірку.

Галина ЮРСА – ТРР «Джерело».
Фото автора.

Осінь радує малят цікавими справами

Святково прибране подвір'я дитсадочка, діти одягнуті у вишиванки, а в повітрі панує атмосфера щастя і радості. А це все тому, що 17 жовтня у Ігровицькому ЗДО «Світ малечі», який очолює Світлана Степанівна Містерман, відбувся осінній ярмарок «Барви осені».

За давнім українським звичаєм гостей вітали короваєм і сіллям. Це доручили вишванцям Діані Дейнеці й Павлу Барану.

Свято підготували молоді, активні та ініціативні вихователі старшої та молодшої груп Валентина Ярославівна Чабан і Ольга Олегівна Стецюк.

Вихованці старшої групи із задоволенням демонстрували свої артистичні та танцювальні здібності. А малюки молодшої групи потішили веселою піснею «Диво осені». Також прийшли учні, які прикрасили

дійство танцювальними, пісенними і гумористичними композиціями. А роль лідерки гурту «Лісапетний батальйон» майстерно зіграла Ольга Олегівна.

Після концерту всі охочі могли полакуватися укроїнськими кухарем з варениками, рівна Мокрицька й Людмила Ярославівна Трач. Дітей частували солодощами.

Час пролетів непомітно. Свято минуло весело та жваво. Учасники дійства отримали гарний настрій на весь день.

А 19 жовтня відбулася традиційна осіння розвага для дітей молодшої групи. Готувалися до неї заздалегідь — шили костюми, адже вихователі зобразили всіляких родичів гарбузових.

На свято завітала чарівна Осінь. Вона вручила дітям подарунки й організувала цікаві розваги. А баба Параска (виконува-

ла роль помічника вихователя Ольга Степанівна Кулецька) принесла багатий врожай горідини.

Дійство було незабутнім!
Щиро дякуємо вихователям, батькам та усім, хто долучився до його підготовки й проведення.

Програма місцевих телеканалів

ПОНЕДІЛОК 5 листопада

TV-4

06.00, 10.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
06.45, 09.15 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті. Тиждень
08.00 Вікно в Америку
08.30 Єдина країна
09.00 Час-Тайм
09.30 Справжня ціна
09.45 Про кіно
09.55 Добрі традиції
10.45 Ранковий фітнес
11.00 Дитяча година
12.10 Межа правди
13.10 Хіт-парад
13.10 Хіт-парад
14.00 Х.ф. «Острів Джорджа»
16.00 Провінційні вісті
16.10 Дитяча година
17.00 Відкрита зона
17.30 Про нас
18.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
19.00, 22.00 Провінційні вісті
19.20 На гарячому
20.00 Єдина країна
20.40 Дім книги
21.00 Наші вітання
21.30 Сільський календар
22.20 На гарячому
22.35 Добрі традиції
22.40 Х.ф. «Будинок із пастками»

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00, 09.33 «Енеїда»
13.30, 17.00, 19.00, 20.40 «Новини»
13.40 «Поза рамками»
14.09 «Українська читанка»
14.17 РадіоДень «Модуль знань»
15.00 Док.фільм
16.00, 16.29 «Орегонський путівник»
17.10 Д/ф «В Україні»
17.36 Д/с «Незвичайні історії»
18.05 «Розсекречена історія»
19.25 «Тема дня»
19.45 #КіноWALL з С.Тримбачем
20.11 #NeoСцена з О.Вергелісом

EUROSPORT

23.00, 07.30, 11.05 Легка атлетика. Марафон. Нью-Йорк
00.05, 01.00, 02.00, 06.00, 09.30, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
04.00, 13.30 Снукер. International Championship. Фінал.
16.30 Фігурне катання. Гран-прі Фінляндії. Огляд.
18.30 Дзюдо. «Великий Шолом». Абу-Дабі. Огляд.
20.30 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
21.30 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».

ВІВТОРОК 6 листопада

TV-4

06.00, 10.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
06.45, 09.15 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті
07.20 На гарячому
07.35 Сільський календар
08.05 Українські традиції
08.20 THEU - калейдоскоп подій
08.30 Єдина країна
09.00 Час-Тайм
09.45, 09.15, 10.45 Ранковий фітнес
10.45 Ранковий фітнес
11.00 Дитяча година
11.45 «Чарівний ключик»
12.10 Добрі традиції
12.15 Виклик долі
12.20 Про кіно
12.30 Євромакс
13.00 Хіт-парад
14.00 Х.ф. «Всі чоловіки брати»
16.00 Провінційні вісті
16.10 Дитяча година
17.00 Відкрита зона
17.10 Смачна мандрівка
18.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
19.00 Провінційні вісті
19.20 На гарячому
19.30 Наші вітання
20.00 У фокусі Європа
20.30 Євромакс
21.00 Наші вітання
21.30 Музична програма «Гал-кліп»
22.00 Провінційні вісті
22.20 На гарячому
22.35 Х.ф. «Останні герої»
00.15 Час-Тайм

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00 «Дешевий відпочинок»
09.33 Д/с «Смаки культур»
13.30, 17.00 «Новини»
13.40, 19.20 «Тема дня»
14.09 «Українська читанка»
14.17 РадіоДень «Модуль знань»
15.00 Д/с «Незвідані шляхи»
16.00, 16.29 «Орегонський путівник»
17.10 «Своя земля»
17.36, 17.46 «100 років історії»
18.00 Т/с «Роксолана»
19.00, 20.40 «Новини»
19.45 #БібліоFUN з Р.Семківим
20.11 #МузLove з Л.Морозовою

EUROSPORT

23.00 Снукер. International Championship. Фінал.
00.20 «Watts»
00.30, 02.00, 06.00, 09.30, 15.00, 19.00, 22.00 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
04.00, 13.30, 16.30 Легка атлетика. Марафон. Нью-Йорк.
07.30 Фігурне катання. Гран-прі Фінляндії. Огляд.
11.00, 21.30 Олімпійські ігри. «Живі легенди».
12.30 Скачки. Мельбурн.
18.00 Кінний спорт. Кубок світу. Конкур. Ліон.

СЕРЕДА 7 листопада

TV-4

06.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
06.45, 09.15, 10.45 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті
07.20 На гарячому
07.35 У фокусі Європа
08.00 Євромакс
08.30 Калейдоскоп
08.55 Добрі традиції
09.00 Час-Тайм
09.30 Відкрита зона
10.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
11.00 Дитяча година
12.10 Музична програма «Гал-кліп»
12.40 Queel, «Справжня магія»
14.00 Х.ф. «Кришталевий камінь»
16.00 Провінційні вісті
16.10 Дитяча година
16.40 «Чарівний ключик»
17.00 Відкрита зона
17.30 Українські традиції
17.55 Добрі традиції
18.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
19.00 Провінційні вісті
19.20 На гарячому
19.30 Наші вітання
20.00 Формула здоров'я
21.00 Наші вітання
21.30 Смачна мандрівка
22.00 Провінційні вісті
22.20 На гарячому
22.40 Х.ф. «Чоловіки на межі»

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00 «Дешевий відпочинок»
09.33 Д/с «Смаки культур»
13.30, 17.00, 19.00, 20.40 «Новини»
13.40, 19.20 «Тема дня»
14.09 «Українська читанка»
14.17 РадіоДень «Модуль знань»
15.00 Д/с «Неповторна природа»
15.26 Д/с «Тасмійці південного світу»
16.00, 16.29 «Орегонський путівник»
17.10 «Наші гроші»
17.10 «Наші гроші»
17.36, 17.46 «100 років мистецтва»
18.00 Т/с «Роксолана»
19.45, 20.11 Д/с «Океан Вет»

EUROSPORT

23.00, 14.30 Дзюдо. «Великий Шолом». Абу-Дабі. Огляд.
23.30 Дрони. DR1 Champions.
00.35, 02.00, 06.00, 09.30, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
04.00 Фігурне катання. Гран-прі Фінляндії. Огляд.
07.30 Снукер. International Championship. Фінал.
11.00, 17.30 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
12.00, 18.30 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».
13.30, 16.30 Снукер. English Open. Фінал.
20.30 Лека атлетика. Марафон. Нью-Йорк.

ЧЕТВЕР 8 листопада

TV-4

06.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
06.45, 09.15 Ранковий фітнес
07.00, 16.00, 19.00 Провінційні вісті
07.20 На гарячому
07.35 Формула здоров'я
08.30 Смачна мандрівка
09.00 Час-Тайм
09.45, 09.15, 10.45 Ранковий фітнес
10.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
10.45 Ранковий фітнес
11.00 Дитяча година
12.10 ПроОбраз із Наталкою Фіщич
12.30 Калейдоскоп
13.00 Хіт-парад
14.00 Х.ф. «Блакитний метелик»
15.45 Добрі традиції
16.10 Дитяча година
17.00 Відкрита зона
17.30 Музична програма «Гал-кліп»
18.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
18.45 Виклик долі
19.30, 21.10 Наші вітання
20.00 У фокусі Європа
20.25 Добрі традиції
21.00 Євромакс
21.00 Наші вітання
21.30 ПроОбраз із Наталкою Фіщич
22.00 Провінційні вісті
22.20 На гарячому
22.35 Х.ф. «Екстремальне побачення»

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00 «Дешевий відпочинок»
09.33 Д/с «Смаки культур»
13.30 «Новини»
13.40 «Тема дня»
14.09 «Українська читанка»
14.17 РадіоДень «Модуль знань»
15.00 Д/с «Неповторна природа»
15.26 Д/с «Тасмійці південного світу»
16.00, 16.29 «Орегонський путівник»
17.00, 19.00, 20.40 «Новини»
17.10 «Складна розмова»
17.36, 17.46 «100 років кіно»
18.00 Т/с «Роксолана»
19.20 «Тема дня»
19.45, 20.11 Д/с «Сироти дикої природи»

EUROSPORT

23.00 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
00.00, 10.30, 19.30 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».
00.35, 04.00, 05.00, 07.30, 08.30, 11.00, 16.30, 17.45 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
02.00 «Watts»
02.30, 06.00, 12.30, 15.30, 22.00 Снукер. International Championship. Фінал.

П'ЯТНИЦЯ 9 листопада

TV-4

06.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
06.45, 09.15 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті
07.20 На гарячому
07.35 У фокусі Європа
08.00 Євромакс
08.30 Калейдоскоп
09.00 Час-Тайм
09.30 Відкрита зона
10.00, 18.00 Т.с. «Серцю не накажеш»
10.45 Ранковий фітнес
11.00 Дитяча година
11.50 «Чарівний ключик»
12.10 Музична програма «Гал-кліп»
12.40 Українські традиції
13.00 Хіт-парад
14.00 Х.ф. «Зламати ногу»
16.00, 19.00 Провінційні вісті
16.10 Дитяча година
17.00 Відкрита зона
17.30 ПроОбраз із Наталкою Фіщич
19.20 На гарячому
19.30 Наші вітання
20.00 THEU - калейдоскоп подій
20.10 Сільський календар
20.40 Про кіно
21.00 Наші вітання
21.30 Єдина країна
21.50 Добрі традиції
22.00 Провінційні вісті
22.20 На гарячому
22.35 Х.ф. «Темна сторона життя. Любов вбиває»

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00 «Дешевий відпочинок»
09.33 Д/с «Смаки культур»
13.30 «Новини»
13.40 «Тема дня»
14.09 «Українська читанка»
15.00 Д/с «Неповторна природа»
17.00 «Новини»
17.10 «Схеми. Корупція в деталях»
17.36, 17.46 «100 років літератури»
18.00 Т/с «Роксолана»
19.00 «Новини»
19.20 «Тема дня»
19.45, 20.11 Д/с «Акулячий маг»
20.40 «Новини»

EUROSPORT

23.00, 02.30, 12.00, 14.30, 17.30, 21.30 Олімпійські ігри. «Живі легенди».
23.30, 02.00, 05.30, 09.00, 18.00 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».
00.00 Фігурне катання. Гран-прі Фінляндії. Огляд.
03.00, 05.00, 08.30, 19.45 «Watts».
04.00, 07.30, 13.30, 16.30, 20.30 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
06.00 Снукер. English Open. Фінал.
09.30, 12.30, 15.00, 18.30, 22.00 Футбол. Чемпіонат MLS. Плейоф.
11.00 Дрони. DR1 Champions.

СУБОТА 10 листопада

TV-4

06.00 Про кіно
06.45, 09.15 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті
10.45 Ранковий фітнес
07.35 Формула здоров'я
08.30 Смачна мандрівка
09.00 Час-Тайм
09.45, 09.15, 10.45 Ранковий фітнес
07.00 Провінційні вісті
07.35 Х.ф. «Повітряні пірати»
08.55 Добрі традиції
09.00 Час-Тайм
09.30 Єдина країна
10.00 Огляд світових подій
10.30 Зміни свій світ
10.45 Ранковий фітнес
11.00 Про нас
11.30 ПроОбраз із Наталкою Фіщич
12.00 Євромакс
12.30 Х.ф. «Останній подарунок»
14.30 Мультифільми
15.00 М.ф. «Острів динозаврів»
16.30 Дім книги
17.00 Хіт-парад
18.00 Наші вітання
19.00 Єдина країна
19.30 Виклик долі
19.35 У фокусі Європа
19.55 Добрі традиції
20.10 Гальський шлаггер. Львів, 14. 21.45 Х.ф. «Джефферсон в Парижі»

ТВБ

07.00 М/с «Принцеса Сіссі»
08.00 «Файний ранок»
09.34 «Енеїда»
13.30 «Українська читанка»
13.40 «Тема дня»
14.09 «Світ навколо»
14.10 «Розсекречена історія»
15.10 РадіоДень «Книжкова лавка. ТОП 7»
16.04 #NeoСцена з О.Вергелісом
16.35 Вистава
18.05 Д/ф «Сильна доля»
19.00 «Новини»
19.13 «По за рамками»
19.44 «Двоколісні хроніки»
19.59 «Фольк music»

EUROSPORT

23.00 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».
23.30 Дрони. DR1 Champions.
00.35, 06.00, 09.30, 12.30, 15.00, 19.15 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
02.05, 08.00, 19.45 Олімпійські ігри. «Живі легенди».
02.30 Легка атлетика. Марафон. Нью-Йорк.

04.00, 11.00, 13.30 Снукер. English Open. Фінал.
07.30, 16.30, 21.35 «Watts».
08.30, 18.45 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
16.45 Кінний спорт. Global Champions Tour. Доха.
22.00 РerBі. Тестовий матч. Франція - ПАР.

НЕДІЛЯ 11 листопада

TV-4

06.00 Х.ф. «Повітряні пірати»
07.30 Українські традиції
08.00 Єдина країна
08.40 Час-Тайм
09.00 Повнота радості життя
09.30 Справжня ціна
10.15 Пряма трансляція Божественної Святої Літургії з Архієпископального Собору УГКЦ м.Тернополя
11.40 Дім книги
12.05 М.ф. «Острів динозаврів»
13.30 «Чарівний ключик»
14.00 Погляд зблизка
14.30 Формула здоров'я
15.30 Виклик долі
15.35 Про кіно
16.00 ПроОбраз із Наталкою Фіщич
16.30 Українські традиції
17.00 Вікно в Америку
17.30 Про нас
18.00 Наші вітання
19.00 Провінційні вісті. Тиждень
20.00 Огляд світових подій
20.30 Про нас
21.00 Музична програма «Гал-кліп»
21.30 Єдина країна
22.10 Добрі традиції
22.15 Х.ф. «Жінка під дощем»
23.45 Час-тайм

ТВБ

07.00 «Файний ранок»
09.00 «Дешевий відпочинок»
09.33 Д/с «Смаки культур»
13.30 «Новини»
13.40 «Тема дня»
14.09 «Українська читанка»
15.00 Д/с «Неповторна природа»
15.26 Д/с «Тасмійці південного світу»
16.00, 16.29 «Орегонський путівник»
17.00 «Новини»
17.10 «Схеми. Корупція в деталях»
17.36, 17.46 «100 років літератури»
18.00 Т/с «Роксолана»
19.00 «Новини»
19.20 «Тема дня»
19.45, 20.11 Д/с «Акулячий маг»
20.40 «Новини»

EUROSPORT

00.00 Олімпійські ігри. «Живі легенди»
00.35, 04.30, 06.00, 11.30, 13.30, 16.30, 18.00, 20.30, 22.00 Футбол. Чемпіонат MLS. Плей-оф.
02.05, 04.00 «Watts».
02.30, 07.30, 12.30, 15.00, 19.00 Снукер. English Open. Фінал.
09.30 Олімпійські ігри. «Зал Слави». Солт-Лейк-Сіті-2002.
10.30 РerBі. Тестовий матч. Франція - ПАР.
20.00 Олімпійські ігри. «Олімпійська спадщина».

АНОНСИ ТИЖНЯ

ВЕСІЛЛЯ В МАЛІНІВЦІ, НТН, Сб, 19:30
У Малінівці на півдні України всі чекають на весілля чабана Андрія з Яринкою, дочкою вдови засланого революціонера місцевого походження. Але на селі нападає банда самопроголошеного отамана Грицяна Таврійського.

ЛЮДИ ІКС, ІСТV, Сб, 20:15
Вони - діти атомного століття, надлітці, новонаглого в ландшафт еволюції. Кожен із них був народжений завдяки унікальній генетичній мутації, що з дитинства наділила їх незвичайними здібностями.

ЗАЛІЗНИЙ ЛИЦАР 2, НТН, Нд, 22:00
Проти Іоанна Безземельного повстали англійські барони і змусили його підписати Велику хартію вольностей. Однак Іоанн вирішив відновити втрачені позиції й покарати бунтівників...

Афіша

Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка
м. Тернопіль, бульвар Т. Шевченка, 6

3.11. (субота) — «Гормон кохання, або Тестостерон», відверта комедія.
4.11. (неділя) — «Майська ніч», музична комедія.
4.11. (неділя) — «Кришталева туфелька», казка для дітей.
7.11. (середа) — «Майська ніч», музична комедія.
8.11. (четвер) — «Медовий місяць на всі сто», комедія.

Початок вечірніх вистав о 19:00.
Початок вистав дітей о 13:00.

Тернопільський академічний обласний театр актора і ляльки
м. Тернопіль, вул. Січових Стрільців, 15

4.11. (неділя) — «День народження Леопольда», музична казка-комедія.
Тривалість — 1 год.
Ціна квитка — 30 грн.
Початок о 12:00, 14:30.
4.11. (неділя) — «Алі-Баба і розбійники», казка-мюзикл.
Тривалість — 1 год. 10 хв.
Ціна квитка — 30 грн.

Тернопільська обласна філармонія
м. Тернопіль, вул. Князя Острозького, 11

08.11. (четвер) — оперета Франца Легара «Весела вдова».
Початок о 18:30.

Кінопрем'єри

Листопадкові покази в Україні

«Дике поле»

За сюжетом повертається в місто свого дитинства в степах Донбасу, щоб знайти зниклого брата і врятувати його бізнес. Однак реальність виявляється хиткою, майбутнє - невизначеним, а минуле викликає надто гостру ностальгію. Ця лірична і жорстка, соціальна і метафізична, меланхолійна і реалістична історія сповнена безмежних просторів, спогадів, сновидінь, мрій, джазу і духу справжньої дружби.

«Білал»

Тисячу років тому один хлопчик, який мріяв стати великим воїном, був викрадений разом зі своєю сестрою і вивезений далеко від їхнього дому. Потрапивши у світ, де панувала жадібність і несправедливість, Білал мужньо кидає виклик обставинам. Картина про справжнього героя створена на основі реальних подій.

«9/11»

Історія про п'ятьох людей з несхожими поглядами і характерами, з різним достатком і статусом, які опиняться в одному ліфті під час теракту 11 вересня 2001 року. У спільній боротьбі за виживання кожен з них покаже своє справжнє обличчя.

«Кришталь»

1990-ті. Білорусь. Час застою, роботи немає. Творча дівчина Веля з Мінська мріє виїхати до Америки. В посольство необхідно надати документи про офіційне місце роботи та зарплату, щоб довести міцний зв'язок з батьківщиною. Внаслідок помилки в підробленій довідці з місця роботи Велі необхідно невеликого тиждєнь у незнайомій країні з великого тиждєнь місцевого наділила їх незвичайними здібностями.

Подільське СЛОВО
Свідоцтво про державну реєстрацію:
ТР №186 від 31.10.1995 р.
Директор:
Наталія ЧАПРАК
Бухгалтерія, довідки: 528830
Журналісти:
Лілія РАТНОК
Верстка: Іван Юзків, Уляна Балагура
Адреса редакції:
46002, м. Тернопіль, вул. Бродівська, 17.
Email: podilske_slovo@ukr.net
Розрахунковий рахунок:
26003250972001 ТФ КБ Приватбанк
міста Тернопіль, МФО 338783,
ідентифікаційний код 02475351.
Позиція авторів може не збігатися з позицією редакції. За достовірності викладених фактів відповідальності несе автор. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Рукописи не підлягають рецензуванню і поверненню.
© — політична реклама
Підприємство: 61357 для фізичних осіб, 23491 для юридичних осіб.
Тираж: 4 860. Зам. №857.
Ціна: 3 грн.
№ 44 (5303) від 2. 11. 2018 р.
Відповідальний за випуск: Уляна Балагура.
Мідруковано: ТОВ «Подільна-Тер», м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28, тел. (0352) 52-27-37.

ПОНЕДІЛОК 5 листопада

Table with TV schedule for Monday, Nov 5. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

ВІВТОРОК 6 листопада

Table with TV schedule for Tuesday, Nov 6. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

СЕРЕДА 7 листопада

Table with TV schedule for Wednesday, Nov 7. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

ЧЕТВЕР 8 листопада

Table with TV schedule for Thursday, Nov 8. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

П'ЯТНИЦЯ 9 листопада

Table with TV schedule for Friday, Nov 9. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

СУБОТА 10 листопада

Table with TV schedule for Saturday, Nov 10. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

НЕДІЛЯ 11 листопада

Table with TV schedule for Sunday, Nov 11. Includes channels like UA: Перший, ICTV, and NTV with program titles and times.

Вітаємо!

Щирі вітання надсилаємо депутату Тернопільської районної ради **Дмитру Йосиповичу ГРАБАСУ**.
*Прійміть від душі наші щирі вітання,
Хай збудуться всі Ваші плани й бажання!
Життя хай дарує чудові презенти,
Яскраві емоції, щастя моменти,
Щоб лихо до хати дорого не знало,
А доля Вам радість завжди дарувала!
З повагою — колеги та друзі.*

Педагогічний, батьківський і учнівський колективи Чернелево-Руської ЗОШ І ст.-д/с щиро вітають з 60-літнім ювілеєм вчительку початкових класів **Ірину Ярославівну ГУМЕННУ**.
*Всю доброту, яка існує в світі,
Найрадість, що живе серед людей,
Хай дорожчаві всі, що до подобі людині,
Даруєм Вам у цей ювілей!
Нехай Господь завжди у поміччю буде,
А Мати Божа береже від зла,
Бажаєм Вам здоров'я, щастя й сили,
Радості земної і теплої!*

Колектив Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Тернопільського району щиро вітає з днем народження соціального робітника с. Підгородне **Віту Віталійовича МОЩИНСЬКУ**.

*Хай дороги стелиться крилато,
Будуть чисті, рівні, як снуна,
Хай добро не омине хату,
Як не омине цвіт весна
Хай здоров'я, радість і достаток
Стеляться, немов вишневий цвіт,
Хай малює доля з буднів свято,
І Господь дарує сотню літ.*

Колектив працівників відділу освіти Тернопільської РДА та районного методичного кабінету щиро вітає з днем народження методиста з навчальних дисциплін **Галину Дмитрівну Володимирівну ВОЗЬВНУ**.

*Нехай для вас квітує білий цвіт,
Життям стають найкращі ваші мрії,
І доля послає многа літ,
Здоров'я, щастя, радості, надії.*

Колектив Скоморохівської ЗОШ І-ІІ ст. щиро вітає з днем народження вчительку початкових класів **Теодозію Миколаївну ДЯЧЕНКО**.

*Хай над Вами небо буде завжди чистим,
Радісно – на серці, повно – на столі,
Щоб були завжди Ви дужі та здорові,
А душею й серцем вічно молоді!*

Оголошення

Великогаївська сільська рада проводить громадське обговорення об'єкту для комерційної діяльності в с. Великі Гаї Тернопільського району Тернопільської області» (земельна ділянка гр. Балюк В.О.)

Громадське слухання відбудеться 30. 11. 2018 року об 11 год. у приміщенні Великогаївської сільської ради за адресою: Тернопільська обл., Тернопільський р-н, с. Великі Гаї, вул. Галицька, 44Г.

22. 11. 2018 р. о 15 год. в приміщенні будинку культури с. Байківці відбудуться громадські слухання з розгляду містобудівних документів:

1. «Детальний план території під розміщення стадіону в с. Стегниківці Байковецької сільської ради Тернопільського району Тернопільської області».

2. «Детальний план території під розміщення стадіону в с. Курники Байковецької сільської ради Тернопільського району Тернопільської області».

З матеріалами детальних планів можна ознайомитись у відділі містобудування та архітектури і на сайті Байковецької сільської ради. Тел. для відвідок 29-62-05.

Петриківська сільська рада має намір провести громадські слухання містобудівної документації на виконання рішення Петриківської сільської ради №1251 від 20. 07. 2018 р. та №1290 від 19. 09. 2018 р. «Детальний план території земельних ділянок під будівництво багатоквартирного житлового будинку з вбудованими приміщеннями громадського призначення в селі Петриків Тернопільського району, земельні ділянки Пастух С. В.».

Громадські слухання відбудуться 03. 12. 2018 р. о 16:00 у приміщенні сільської ради села Петриків. Пропозиції та зауваження до містобудівної документації подають до Петриківської сільської ради з 09:00 до 16:00 за адресою: с. Петриків, вул. Шептицького, 118 А.

Оголошення

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»

запрошує на навчання на денну та заочну форму за спеціальностями

ОС «Магістр»

051 Економіка; 071 Облік і оподаткування; 208 Агроінженерія;
141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка.

Термін навчання – 1 рік 6 місяців на базі диплома фахівця

ОС «Бакалавр» або ОС «Спеціаліст». Вступників на спеціальність 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування» зараховують на основі єдиного вступного іспиту з іноземної мови Українського центру оцінювання якості освіти за 2018, 2019 роки.

ОС «Бакалавр»

051 Економіка (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Географія/Іноземна мова); 071 Облік і оподаткування (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Географія/Іноземна мова); 073 Менеджмент (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Географія/Іноземна мова); 208 Агроінженерія (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Фізика/Географія); 131 Галузеве машинобудування (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Фізика/Іноземна мова);

141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Фізика/Іноземна мова); 015.07 Професійна

освіта (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Фізика/Іноземна мова); 101 Екологія (1. Українська мова та література; 2. Біологія; 3. Хімія/Географія);

206 Садово-паркове господарство (1. Українська мова та література; 2. Математика; 3. Хімія/Біологія).

Термін навчання – 4 роки на базі документа про повну загальну середню освіту. Вступників зараховують на основі сертифікатів Українського центру оцінювання якості освіти за 2017, 2018, 2019 роки. Іноземна мова – сертифікат за 2018, 2019 роки.

На скорочений термін навчання за програмами підготовки фахівців ОС «Бакалавр» приймають осіб, які мають диплом молодшого спеціаліста.

В інституті діють підготовчі курси. Випускникам курсів під час вступу до інституту зараховують додаткові бали.

Оплата за навчання помірною. Військова кафедра. Стажування за кордоном. Іногородніх забезпечують гуртожитком.

Адреса інституту: 47501, Тернопільська область, м. Бережани, вул. Академічна, 20.

Приймальна комісія: факс (03548) 2-11-59; тел. 2-24-08; ел. пошта: www.bati.nubip.edu.ua.

Інформація служба «101»

Громадяни, дотримуйтеся правил пожежної безпеки!

Осінь вже повністю увійшла в свої права. Стовпчики термометрів уночі вже ледь сягають 4-6 градусів тепла. Скоро люди знову ввімкнуть електрообігрівачі, розпалять печі. Проте останні можуть не тільки дарувати тепло — щороку з початком опалювального сезону внаслідок порушення правил пожежної безпеки під час влаштування та експлуатації печей зростає кількість пожеж, які завдають значних матеріальних збитків. Гинуть люди.

З початком похолодання виникає небезпека зростання кількості пожеж через необережне використання електрообігрівачів та опалювальних печей, їхню несправність, короткі замикання внаслідок перевантаження електромереж тощо. В середньому під час опалювального сезону щороку-рятувальні підрозділи щодоби ліквідовують до чотирьох таких пожеж. Переважно вони виникають з вини домовласників.

Підготовка печей, котлів і димоходів, обігрівальних приладів до безпечної роботи залежить безпосередньо від мешканців будинків. Особливе занепокоєння викликають люди віком середньої пенсії, інваліди та неблагополучні родини. Саме у їхніх помешканнях пожежі стаються найчастіше, адже утримання такого виду опалення в належному стані дуже клопітка справа, що вимагає пильності та сил.

Щоб не сталося лиха, перед початком, а також протягом усього опалювального сезону необхідно:

- очищати димоходи та печі від сажі, щоб не виникло їй займання, опалювальні печі періодичної дії на твердому та рідкому паливі – не рідше одного разу на тиждень;
- біля кожної печі перед отвором на легкозаймистій підлозі прибити металевий лист, розміром не менше 50 на 70 см;
- заштукатурити та побілити всі димові труби і стіни на горіщі, через які прокладено димові канали;
- попіл і шлак заливати водою та виносити в спеціально відведені місця.

Під час експлуатації пічного опалення забороняється:

- залишати запалені печі без нагляду або доручати нагляд за ними малолітнім дітям;
- користуватися печами й осередками вогню, які мають тріщини;
- розміщати паливо й інші займисті речовини і матеріали безпосередньо перед топковим отвором;
- зберігати непогашені вуглини та попіл у металевому посуді, встановленому на дерев'яній підлозі або легкозаймистій підставці;
- сушити й складати на печач одяг, дрова, інші легкозаймисті предмети та матеріали;
- застосовувати для розпалювання печей легко-

займисті речовини, палити вугіллям, коксом і газом печі, непристосовані для цієї мети;

— використовувати дрова, довжина яких перевищує розміри пальника;

— здійснювати паління печей з відкритими дверцятами пальника;

— використовувати вентиляційні та газові канали як димоходи;

— прокладати димоходи опалювальних печей поверх легкоспалюваних основ;

— здійснювати паління печей під час проведення у приміщеннях масових заходів;

— закріплювати на димових трубах антени телевізорів, радіоприймачів тощо;

— зберігати у приміщенні запас палива, який перевищує добову потребу;

— використовувати для димових труб азбестоцементні й металеві труби, влаштувати глиноплетені та дерев'яні димоходи.

Тернопільський РВ У ДСНС України у Тернопільській області закликає громадян підвищити свою увагу щодо дотримання правил пожежної безпеки під час експлуатації печей, розпалювання вогню, аби не допустити нещасних випадків у своїй домівці.

Бережіть життя своє та близьких, суворо дотримуйтеся правил пожежної безпеки!

Пам'ятайте, що ці правила — прості та легкі. А от їх невиконання може призвести до трагічних наслідків. Життя всім дається лише один раз.

Тернопільський РВ управління ДСНС України у Тернопільській області.

Співчуття

Колектив відділу культури та закладів культури району сумує у зв'язку зі смертю концертмейстера народного аматорського лемківського хору «Конар Лемківщини» будинку культури с. Соборне **Кучера Остапа Миколайовича** та висловлюють глибоке співчуття родині.

Нехай Господь прийме душу покійного в Царство Небесне та додасть сил рідним перенести гіркий біль втрати.

Життя як воно є

Кохання на все життя

Наближався час обідньої перерви. Роман вже збирався зачиняти крамницю на обід, як ввійшла вродлива дівчина. Аби не відпустити красуню, він розпочав розмову.

Дізнався, що Оксана мешкає з матір'ю в селі. Молоді люди сподобалися один одному, обмінялися адресами та почали листуватися. Через кілька місяців Оксана запросила Романа до себе додому, щоб познайомити з матір'ю. І та запропонувала розписатися у сільраді. А після весілля збудувати хату на їх городі, щоб ділянку не віддали комусь іншому. Пропозиція жінки хлопцю не влаштувала. Він працював у місті і після одруження мав намір забрати Оксану до себе. Але не так сталося, як гадалися...

Після чарогової відпустки перевели його на роботу у гастроном. Він не погодився з

рішенням голови райспоживспілки і розрахувався. Пристойної роботи знайти не міг, тож поїхав на шахту і почав складати гроші на весілля. Одного дня зустрів однокласника, той розповів, що дівчина вийшла заміж за механіка, котрий працював на спиртозаводі у сусідньому селі. Роман відразу ж поїхав до коханої. Її не було вдома. А мама закінчила розмову словами: «Романе, в житті всяке буває, може ще зійдетеся...»

Час — добрий лікар. Якось в клубі запросив до танцю одну дівчину. Весілля. З одруженням чоловік поспішав, боявся, щоб знову «не вкрали» наречену.

За рік у них народилася донечка, Роман отримав квартиру. Приніс лелека їм ще й сина. Молода сім'я була щаслива

Та трапилась біда — трагічно загинула Люба. І раптом одного дня прийшов лист від Оксани, в якому вона просила приїхати. Роман зважився. Зустріч зворушила обох аж до сліз. Жінка розповіла про своє нелеге життя. В перші роки гуртовиритку в маленькому померла донечка, а потім народилося троє синів, котрі

нині мають свої сім'ї. З чоловіком вони збудували свою хату, мали велику господарку. Та помер він. Оксана запропонувала Роману переїхати до неї. Але ніяк він не може зваяжитися. Приїжджає на свята і обов'язково тоді, коли їй потрібна допомога.

А як тільки в душу закрадається самотність, бере Оксанині листи, які зберігав 55 років, і читає ці листи ретко, а серце наповнюється теплом і любов'ю.

Оксана ПРОЦЬ.

Поетичним рядком | Надія БРИКАЙЛО, с. Мишквичі

Люди можуть посіяти хліб
і будинок побудувати,
Обійняти стареньких батьків і...
сусіда з болотом змішати.

Вишиванку носити по святах
і співати пісень солов'їних,
Патріотом себе називати й...
при нагоді, втекти з України.

Щонеділі ходити до церкви
і світити під образом свічку,
Малювати прекрасні пейзажі і...
сміття викидати у річку.

Врятувати когось життя
й... необдуманим словом убити...
Є у кожній людині сонце.
Тільки дайте йому світити!

Цікаво знати

Не все так погано в Україні!

1. Ніде в світі немає таких низьких податків на доходи фізичних осіб-підприємців (6%), як в Україні!

Навіть в офшорних зонах! Німці і французи (приватні підприємці) «переводяться в готівку» в країнах Балтії під 22% і щасливі, уникаючи 50-60% податків у себе на батьківщині. Виняток — тільки Швейцарія і Болгарія. Але їх схеми вже напівзаконні.

2. Україна — дивовижна країна, де за 4 роки відсутності смертної поліції кількість аварій і смертність на дорогах зменшилися.

Водії стали ввічливіші один до одного, пропускають зі смуги в смугу, хоча, як і раніше, люблять їздити швидко. Дай Бог вам, українські водії, ніколи не випробувати того рівня стресу, який щодня відчуває за кермом жителя європейських столиць, обвішаних смарт-камерами контролю порушень: якщо довелось підвищити швидкість понад 50-70 км на годину, щоб уникнути «підрізання» в потоці, є ризик отримати штраф, сума якого становить розмір щиревої зарплати!

3. Хоча українці тотально не платять податки з доходів, однак нікого за це не посадили!

Це несе того: в Україні за податковими звинуваченнями діє презумпція невинуватості (тобто податкова має довести, що гроші зароблені незаконно), тоді як в Європі громадяни зобов'язані пояснити, звідки у них гроші на квартиру, суми літньої відпочинку. Інакше їх вважатимуть винними.

4. В нашій державі банківський сервіс — на рівні кращих американських і сингапурських банків!

Натомість у 95% європейських банків неможливо отримати наступні банківські послуги: мультивалютні рахунки, дві або три картки в різних валютах для управління рахунком, управління рахунком по телефону, обмін готівкової

іноземної валюти, власні додатки для айфонів для управління рахунком.

А перерахування грошей одним до другому просто за номером картки та іменем власника — такого немає навіть в Америці! За європейськими картками ви не зможете розрахуватися на 70% сайтів в Інтернеті або купити біткоїни. В Україні ж немає таких проблем.

5. За 100-мегабітний Інтернет-зв'язок українці платять 5 дол. у місяць, тоді як в Європі — від 100 фунтів.

Це тому, що у нас сфера ІТ не перенесена регуляціями, бюрократією і ліцензуванням.

6. Комп'ютер або айфон кожного жителя завантажені безкоштовно!

Для європейських сусідів така розкіш коштує до 1000 євро в рік! А за кожен завантажений піратський метод трек або фільм (якщо не здогадались увімкнути VPN) німецька поліція знайде винуватця за «айпі» і випише штраф на суму 600 євро. Україна — це острів в Інтернеті з вільним обміном музикою, книгами, фільмами, навчальними програмами.

7. Ми, виявляється, дуже смачно і дешево їмо. Причому, переважно, натуральні продукти.

Україна перебуває на 4 місці серед 27 країн Європи після Франції, Італії та Іспанії за кількістю і якістю дорогих (вищого і середнього класу) ресторанів. Найважливішим показником є співвідношення ціна/якість. Свіжих фермерських курей, яєць, сирів, паштетів, рибу, яловичину, телятину, свинину за ціною 4-8 євро за кг не знайти ніде в Європі! У величезному «Кауфленде» в Берліні за 3000 метрів торгавали б свіже м'ясо. Тільки готові варені і копчені ковбаси. Максимум — фарш. Ринки, на яких можна було купити продукцію з селянських господарств, замінили величезні продуктові «моли» зі стандартів впродовж року.

Багато що в Україні краще, ніж у Європі, але 60% нашого населення не хочуть це визнати. Вони плачуться й ганьблять. І хоча кажуть, що люблять Україну, насправді ж соромляться її і готові виторпіти будь-які приниження, аби жити в Європі, замість того, щоб примножувати все краще і розвивати свою країну.

Геннадій МАШИНСОН.

Будьте здорові!

Продукти, які «крадуть» сон

Як не дивно, але перше місце в цьому рейтингу посідає найпопулярніший напій, який дієтологи змушують пити якнайбільше, — вода.

Велика кількість рідини перед сном не дає ниркам відпочити, отож, про міцний сон можна забути. Також вчені застерігають від вживання перед сном газованої води: вона містить кофеїн, що збільшує серцеві скорочення і збуджує нервову систему.

Дослідники радять не їсти ввечері морозиво, воно містить жири, які накопичують енергію. Не варто ласувати перед сном томатним соусом, оскільки в ньому є амінокислота, яка підвищує активність.

До списку «заборонених» вчені також внесли чіпси та гострі закуски.

4 перевірені рецепти від зморшок

Рецепт 1.

Ретельно розімніть один банан. Додайте одну столову ложку меду і дві столові ложки вершків (для шкіри жирного типу варто додати пів чайної ложки свіжого лимонного соку).

Ретельно перемішайте суміш до однорідної маси і нанесіть на шкіру обличчя. Через двадцять хвилин змийте залишки засобу теплою водою і протріть обличчя льодом, приготованим з лікарської ромашки або зеленого чаю.

Рецепт 2.

Розімніть один банан. Змішайте з яєчним жовтком і однією чайною ложкою оливкової олії. Нанесіть суміш на обличчя і залиште на двадцять хвилин. Змийте теплою водою.

Рецепт 3.

Одну столову ложку пюре бананової м'якоті змішайте з однією чайною ложкою лимонного соку і білком одного яйця.

Збийте суміш в міксері до отримання однорідної пасты. Нанесіть на шкіру обличчя і залиште на п'ятнадцять хвилин. Змийте прохолодною водою, а потім протріть обличчя ваткою, змоченою в настій лікарської ромашки (одна чайна ложка сировини на один літр гарячої води).

Рецепт 4.

Розімніть м'якоть половини банана і змішайте з подрібненою часточкою апельсина. Суміш нанесіть на шкіру обличчя і шиї. Через двадцять п'ять хвилин змийте теплою водою і протріть шкіру свіжим соком з молодих пагонів алое.

Маски слід робити 1-2 рази на тиждень курсом 10-12 процедур.

Спортивний туризм

Перемоги великобiрківських спортсменiв

Завершився основний сезон змагань спортсменiв-туристiв, якi представляють селище Великi Бiрки, — гурткiвцiв Великобiрківського будинку творчостi школяра, членiв ТСК «Вершина», а також педагогiчних працiвникiв. Всi обласнi заходи, в яких ми брали участь цього року, завершили в ранзi чемпiонiв.

Весна 2018: I мiсце в чемпiонатi Тернопiльської облaстi серед юнакiв i в Спортивних iграх Тернопiльщини серед учнiвської молодi. Вересень 2018: третя позицiя перемога в обласних змаганнях серед працiвникiв освiти Тернопiлля. I на завершення — I мiсце в Кубку Тернопiльської облaстi.

Тепер детальнiше. 20 жовтня поблизу селища Великi Бiрки провели Кубок Тернопiльської облaстi зi спортивного туризму. Загальне керiвництво пiдготовкою та проведенням змагань здiйснювали управлiння з питань фiзичної культури i спорту Тернопiльської облaстi та Федерацiя спортивного туризму.

Основну i безпосередню роботу з пiдготовки умов та постановки дистанцiй змагань виконали члени туристсько-спортивного клубу «Вершина». Змагання проводили в молодшiй та старшiй ви-

кових групах на дистанцiях «Крос-похiд» II та III класу складностi. Всi дистанцiї були побудованi на складних природних перешкодах, без будь-якої iмiтацiї — крутi схили, завали, високотрав'я.

Нашу команду в старшiй ви-

ковiй групi представляли молодi спортсмени-туристи, цьогорiчнi чемпiони облaстi серед юнакiв — Лiнда Боечко, Андрiй Клaчинський i Святослав Крамар, так само найiдосвідченiший у цiй командi — кандидат у майстри спорту Олег Клaчинський. Зма-

гання ускладнювалися тим, що в старшiй вiковiй групi пiдбрався сильний склад команд, кожна з яких претендувала на перемогу. Незважаючи на складнiсть, командам вдалося показати найкращу пiдготовку на дистанцiї «Крос-похiд». Переможцями в цьому видi змагань стала команда Великобiрківського БТШ, друге мiсце — боронда «Леонда», третє мiсце — команда «Меган», «Треке» (обидвi з Тернополя). Переможцi в кожнiй вiковiй групi нагородженi Кубком Тернопiльської облaстi. Всi призери отримали грамоти та медалi. Вітаю спортсменiв iз успішним закінченням сезону! Бажаю

не зупинятися на досягнутому! Для вас — це лише початок.

Тарас СЕРБА, методист i керiвник гурткiв «Юнi туристи», «Пiшохiдний туризм», «Спортивний туризм» Великобiрківського будинку творчостi школяра.

Спартакіада із силових видів спорту

Почапинці знову на вершині

На стадіоні села Великі Гаї відбулася спартакіада із силових видів спорту, присвячена Дню захисника України.

Ці команди змагання за-початковано в 2017 році рай-радою ФСТ «КОЛОС» спільно з відділом молоді та спорту Тернопільської РДА.

Цього року змагалися 5 команд: з сіл Дичків, Почапинці, Великі Бiрки, Почапинці та Баворів. У програмі спартакіади — змагання з гирьового спорту, армспорту, метання гирі, силова естафета та перетягування лямки.

Переможцям змагань із гирьового спорту стала команда села Почапинці — Юрій Мурдза, Василь Вольницький та Леонід Джура. На другому місці — команда села Дичків, на третьому — селища Великі Бiрки. В армспорті триумфу-

вала команда Почапинців — Дмитро i Микола Пiговські, Плотича — друга, Дичків — третій. У змаганнях із метання гирі перемогла команда Великий Бiрок — Віктор та Андрiй Вiльчинські, Тарас Сапило. На другому місці розташувалися Баворів. У перетягуванні лямки переміг чемпiон спортивних iгор Тернопiльщини — Великi Бiрки (Віктор, Володимир та Андрiй Олександр Шум).

У загальнокомандному залiку, як i торiк, перемогла команда села Почапинці, на другому місці — команда селища Великi Бiрки, на третьому — села Дичків. Команди-переможцi нагородженi Кубками. Триумфатори змагань за видами спорту нагородженi медалями i грамотами.

Іван КУЛЬБІЦЬКИЙ, голова Тернопільської райради ФСТ «Колос».

Футбол

Лiга чемпiонiв Тернопiльщини, тур 4

Перша поразка Шляхтинців, нічия Дубівців

До шої уваги результати матчiв четвертого тyру Лiги чемпiонiв Тернопiльщини у групах, де виступають представники Тернопiльського району. Нагадаємо, в цьому турнiрi змагаються переможцi та призери районних чемпiонатiв.

Група В

«Мрiя» (Сураж, Шумський р-н.) — «Лiсма» (Шляхтинці, Тернопiльський р-н.) 1:0.

Гол: Сергiй Мельниченко (3).

На 54-й хвилині Володимир Льошка («Лiсма») не реалiзував пенальтi.

«Галичина» (Чернихiвці, Збаразький р-н.) — «Обрiй» (Ланiвці) 1:0.

Турнiрна таблиця

№	Команда	І	В	Н	П	М'ячі	О
1	«Лiсма» Шляхтинці	4	3	0	1	14-5	9
2	«Галичина» Чернихiвці	4	3	0	1	7-5	9
3	«Обрiй» Ланiвці	4	1	0	3	2-7	3
4	«Мрiя» Сураж	4	1	0	3	3-9	3

Група С

«Говерла» (Дубiвці, Тернопiльський р-н.) — «Нива» (Городниця, Гусятинський р-н.) 3:3.

Голи: Василь Дзюба (8, з пен.); Роман Шиптицький (27); Юрiй Процик (89) — Володимир Іванків (43); Андрiй Берчишин (61; 78).

«Орiон» (Тригирiв, Монастирський р-н.) — «Рома» (Пiдгайчики, Тарбiвлянський р-н.) 0:3.

Турнiрна таблиця

№	Команда	І	В	Н	П	М'ячі	О
1	«Нива» Городниця	4	3	1	0	10-4	10
2	«Рома» Пiдгайчики	4	2	0	2	9-7	6
3	«Говерла» Дубiвці	4	1	2	1	8-7	5
4	«Орiон» Тригирiв	4	0	1	3	4-13	1

Сiтка розiграшу

Кубок «Золота осiнь»

Традиційний Кубок з футболу до Дня працiвникiв сiльського господарства, який вводить райрада ФСТ «Колос», стартував 28 жовтня. Загалом у змаганнях беруть участь 10 команд.

У першому турi зустрiчалися команди с. Товстолуг та ФК «Бiла», з рахунком 4:0 перемогла команда с. Товстолуг, а команда с. Великий Глибочок з рахунком 7:0 перемогла команду с. Баворiв.

Наступний тур вiдбудеться 4 листопада на футбольних полях смт Велика Березовиця та с. Товстолуг.

І. Я. Кульбiцький, голова райради ФСТ «Колос».

Футбольне табло

Чемпiонат України. Друга лiга, тур 15: «Нива» (Тернопiль) — «Подiлля» (Хмельницький) 1:0. Переможний гол здалеку в дальню «дев'ятку» забив Олексiй Литовченко незадовго до фiнального свистка. Наразi «нивiвцi» з 19-ма очками в активi посiдають 7-му сходинку турнiрної таблицi.

В недiлю, 4 листопада, тернопiляни в Бiлозир'ї Черкаської облaстi початок матчу о 15:00.

Аматорський чемпiонат України, тур 13: «Тернопiль-ДЮСШ» — «Кристал» (Чорткiв) — 0:4 (Р.Курдас, 19; Бегашов, 21; Сурженко, 45+2; Сокил, 69).

Чемпiонат Тернопiльської облaстi, тур 18: «ДСО-Подiлля» (Тернопiльський р-н) — «Агрон-ОТГ» (Великi Гаї, Тернопiльський р-н.) 2:4, «Кристал» (Чорткiв) — «Дністер» (Залiщицький р-н.) 4:1, ФК «Бережани» — «Колос» (Зборiв) 4:0, ФК «Вишнiвець» — «Збруч-Агробiзнес» (Пiдволочиськ), «Тернопiль-ДЮСШ» — ФК «Козова» 1:0.

Таким чином, «кристалiвцi» вибороли сiбнi медалi чемпiонату. Вони на 1 залiковий бал випередили футболiстів «ДСО-Подiлля», яким вдалося «бронзу». Чемпiонами облaстi декiлька турiв тому стали «агронiвцi». Повну пiдсумкову турнiрну таблицю вищої лiги Тернопiльщини шукайте в наступному номерi «Подiльського слова».

Фотофакт

На фото: Команда Івачева виборола Кубок Тернопільського району — 2018, обігравши у фіналі Прошову (2:1) на стадіоні у Великих Гаях.

Детальніше читайте в наступному номері «Подільського слова».

Все буде смачно

Найсмачніші креми для тортів

Класичний заварний крем

Інгредієнти: 500 мл молока, 200 г цукру, 1 ч. л. ваніліну, 50 г борошна, 4 жовтки.

Приготування. Жовтки розтерти з цукром, ваніліном і борошном до однорідної маси. Довести молоко до кипіння. Влити його в яєчну масу, перемішати. Варити до загущення.

Крем універсальний

Інгредієнти: 200 г масла, 4 яйця, 1 скл. цукру, 100 г цукрової пудри, щіпка ваніліну.

Приготування. У сухій каструлі збити яйця з цукром. Варити на малому вогні, постійно помішуючи, поки не вийде густа маса. Залишити, щоб охолола.

Збити масло з пудрою. Додати яєчну суміш до масла. Трохи ваніліну для аромату.

Крем зі згущеним молоком

Інгредієнти: 200 г масла, 100 г згущеного молока, 2 жовтки, ванілін або лікер.

Приготування. Масло збити з згущеним молоком. Продовжуючи збивати, поступово додати жовтки.

Для ароматизації додати ванілін або 30-50 г лікеру.

Крем зі згущеним молоком і маслом

Інгредієнти: 1 банка згущеного молока, 200 г вершкового масла.

Приготування. Збити масло і молоко до однорідної маси.

Масло має бути кімнатної температури. Охолодити.

Крем з манки

Інгредієнти: 1/2 скл. молока, 1 ст. л. манки, 1 ч. л. цукру, 1 ст. л. вершкового масла, 1 жовток, 1 ч. л. ваніліну цукру.

Приготування. Молоко закип'ятити з ванільним цукром. Змішати манку з невеликою кількістю води. Влити отриману суміш в гаряче молоко і довести до кипіння на слабкому вогні. Розтерти жовток з цукром. Додати манку маленькими порціями, постійно збиваючи, щоб крем був пишним.

Сир-крем «Маскарпоне»

Інгредієнти: 200 г домашнього сиру, 200 г вершків (33%).

Приготування. Сир двічі протерти через сито. Влити холодні вершки. Збивати масу до кремоподібного стану.

Заварений крем

Інгредієнти: 2 яйця, 1 скл. цукру, 1 ч. л. ваніліну, 1,5 скл. молока, 2 ч. л. розтопленого масла, 2 ч. л. борошна.

Приготування. Змішати в каструлі борошно і яйця, щоб зникли грудочки. В іншій каструлі закип'ятити молоко і цукор, постійно помішуючи. Влити тонкою цівкою молоко з цукром в борошняну суміш, перемішати.

Отриманий крем варити на малому вогні, постійно помішуючи. Не доводити до кипіння!

Після цього додати ванільний цукор і вершкове масло.

Перемішати і швидко охолодити, поклавши в холодну воду.

Крем «П'ятихвилинка»

Інгредієнти: 250 г масла, 200 г цукрової пудри, 200 г молока, 1 пакетик ваніліну.

Приготування. Молоко закип'ятити й охолодити до кімнатної температури. Всі компоненти з'єднати. Збивати міксером до тих пір, поки маса не стане перламутровою кольору.

Смачного!

Реклама

Ворота Перила Огорожі

Тернопіль, вул. Микулинецька, 31
097 13 22 950

www.gaz.te.ua

**ГАЗОБАЛОННЕ
ОБЛАДНАННЯ**

Для всіх типів бензинових двигунів

Варіатори випередження запалювання

Авторизований сервісний центр
с. Острів, вул. Ярмуша, 188
(0352) 42-82-20,
(067) 3517555, (067) 3510352

ТЕРНА
КРЕДИТНА СПІЛКА
terna.ua

КРЕДИТИ

Тернопіль,
вул. Коперніка, 3, оф. 23
(097) 222-7777, (0352) 52-88-22

Ліц. №17EX-17 від 18.04.2017 №2344КУ вид. НКДРОФП

ВОДООЧИЩУВАЧІ
для питної води

ГЕЙЗЕР, АКВАФОР, БАР'ЄР,
БРІТА, АКВАФІЛЬТР, НАША ВОДА

Подарункові набори

Картриджі

м. Тернопіль, пр-т Злуки, 53
т./ф (0352) 43-26-76,
тел. моб. (067) 349-13-13

Куплю
**ЗЕМЛЮ,
ГОРОДИ**

Надаємо юридичну допомогу
в переоформленні
документів на землю:
спадщина; сертифікати;
приватизація городів

тел. 096 261 31 28

Дитячий майданчик

Тригоди хом'ячка у Країні солодошів

Хом'ячок Бублик дуже любив солодощі. Однак мама не дозволяла йому багато їх їсти.

— Якщо будеш їсти багато солодкого, то станеш надто товстеньким, в тебе будуть боліти зуби та живіт, — казала Бублику матуся.

Якось на сусідній вулиці відкрився новий магазин солодошів.

— Можна, я зайду подивитися? На хлібину? — спитав він у мами.

— Заходь. Дозволила собі трішки чогось солодкого, — дозволила мама. Вона ж розуміла, що Бублику дуже хочеться скуштувати смакуліків.

Зрадивши, хом'ячок побіг до магазину. Стільки різноманітних цукерок, печива, пряників та мармеладу він ще ніколи не бачив! Спочатку купив собі декілька цукерок, яких раніше ніколи не купував. Потім побачив інші солодощі, але з'ясувалося, що вже витратив усі гроші. Навіть ті, що мама дала йому на олівці і зошити.

«От би жити в цьому магазині!» — мріяло подумав Бублик. Та, вийшовши за двері, раптом зрозумів, що опинився на незнайомій вулиці, в якомусь дивному місті. Будинки зроблені з цукерок, в якому ростуть цукерки, а в озері з лимонадом плавають птахи, схожі на зефірчики.

«Як тут гарно! Залишуся тут!» — подумав хом'ячок Бублик.

Він йшов незвичайною вулицею, зривав з дерев цукерки та інші солодощі, що траплялися на його шляху. Зовсім скоро відчув, що у нього почали боліти зуби, і він захотів до мами. Але як дістатися до дому?

— Доброго дня, тітонько, — звернувся Бублик до жінки, схожої на тістечко. — Скажіть, будь ласка, як мені повернутися до магазину, а потім — до свого дому?

— Дорога далека! — відповіла тітонька. — Спочатку тобі треба перебраться через лимонадне озеро, потім перепливти шоколадну річку, а потім перейти

поле з морозива. Там побачиш вихід.

— Дякую! — відповів хом'ячок. А сам подумав: як же він буде пливати через озеро та річку, якщо навіть плавати не вміє? До того ж через те, що він з'їв багато солодкого, в нього ще сильніше нили зуби, почав боліти живіт, і він відчував, що йому важче пересуватися, бо потовстішав, навіть штаниці стали йому малі.

Першим на його шляху було лимонадне озеро. Думав-думає Бублик, як же його перепливати. Він з'єднав його за допомогою карамелі, що розтанула на сонці, та переплив на такому плоті озеро.

Побачивши шоколадну річку, Бублик спочатку теж хотів використати такий самий пліт. Але шоколад був гарячим, тому печиво швидко розм'якло б і пліт зруйнувався б. І хом'ячок вирішив зібрати невеликий міст з довгих цукерок, що росли на деревах. А щоб дістатися до них, довелося побудувати сходи з пряників.

Завдяки такому мосту Бублик перейшов шоколадну річку. А попереду на нього чекало величезне поле з морозива. Оскільки воно — холодне, хом'ячок швидко-швидко біг по ньому, щоб не застудитися.

Коли Бублик нарешті подолав усі перешкоди, побачив двері магазину солодошів. Щасливий, що скоро буде вдома, хом'ячок зайшов всередину, та цього разу вже не дивився навсбіч, а вийшов через інші двері і опинився на знайомій вулиці.

Повернувшись додому, він розказав мамі, що з ним трапилось, та зізнався, що витратив усі гроші на солодощі. До речі, після великої кількості солодкого зуби в Бублика ще боліли, тому наступного дня мама повела його до лікаря.

— Ось бачиш: **невеличка кількість солодкого приносить радість, а якщо їсти його багато, то можуть бути неприємності**, — сказала Бублику мама. Та він і сам це зрозумів.

Олена КУКУЄВИЦЬКА.

Лабіринт

Загадки

Тісто, ягоди і крем,
Шоколад, прикраси, джем.
Дуже страву цю люблю
Та в кондитерській куплю.

(Тістечко)

До дітей на кожне свято
Просьять в гості завітати,
Бо солодкий і смачний.
Здогадальсь, хто такий?

(Торт)

В розмальованій хустині,
Солоденька всередині.
Коли нею почастують,
Діти тішаються, ласують.

(Цукерка)

Солоденьке, як медок,
Холодненьке, як льодок.
Наша мама з магазину
Принесла в обгортці зиму.

(Морозиво)

